

D. autē discipuli abierunt in galileā in montem ubi constituerat illis **J**esus **E**videntes adorauerunt. quidā autē dubitauerunt. **E**t accedēs **J**esus locutus est eis dicens. **D**ata est mihi oīs potestas in celoz in terra. **E**untes docete oēs gentes baptisantes eos in nomine patris et filij et spūs sancti **D**ocentes eos fuare omīa quecūq; mandaui vobis. **E**t ecce ego vobiscū sum omībus dieb; vsq; ad cōsummatōez seculi **H**ouissime **R**. autē recūbentib; xi. **A**pparuit illis **J**esus et exprobrauit incredulitatē illoz et duriciam cordis quia his q̄ viderāt eū resurrexisse nō crediderūt. **E**t dixit eis. **E**untes in mūdū vniuersum p̄dicate euangelium omī creature **Q**ui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. **Q**ui vero nō crediderit cōdemnabit. **S**igna autē eos qui crediderint hec sequētur **I**n nomīe meo demonia eijcient. **L**inguis loquētur nouis serpētes tollent. **E**t si mortiferū quid biberint nō eos nocebit **S**up egros manus imponent et bene habebūt **E**duxit **L**. autem eos foras in bethaniā/ et eleuatis manib; suis bñs dixit eis **E**t factū est dum benediceret illis/ recessit ab eis et ferebat in celū **E**t **R**. dñs quidē **J**esus postq̄ locutus est eis/ assumptus est in celū. et sedet a dextris dei **E**t **L**. ipsi adorantes regressi sunt hierusalem cū gaudio magno. **E**t erant semp in templo laudātes et bñdicētes deū **I**lli. **R**. autē p̄fecti p̄dicauerūt vbiq; dño coopāte et sermonē cōfirmante sequētibus signis. **S**unt **J**. autē et alia multa que fecit **J**esus. que si scribantur per singula. nec ipm arbitroz munduz capere eos qui scribendi sunt libros. **F**initvnum ex quatuor **M**agistri **J**ohannis gersonis

ibi fuisse ab xj. sicut apłs loq̄t q̄ appuit pl̄ q̄ q̄n gēns fratribus simul in quib; aliqui potuerūt dubitare vñ nō creditidisse illis qui videbant.

Andecia rubricella.

Duodecima rubricella.

Blosa **V**idē apud **L**ucā hec apparitō fuisse facta in die pasche vbi uigillāter intē datur alioz simul euāgelistaz narratō supplementum eoz que **L**uc. omisit nō q̄ ex ignorantia sic patet **A**ccum s. vbi narrat se p̄buisse vñ uñ in multis argumentis p̄ dies quadraginta.

Sequitur tractat^o 2

eiusdē **L**ancellarij **P**arisiē. de potestate ecclesiastica. **E**t de origine **J**uris et legū: editus **C**onstantie tempe **C**oncilij general.

Potestas ecclesiastica debz ab ecclesiasticis quid et qualis et quāta sit agnosci **H**abz hoc itaq; fieri. vt et honorez cognita. cū deus dederit talem potestatem hoībus: et vt in suis terminis honorata seruet ne plus debito false eā opinioniones vel deprimāt vel exaltent. **Q**m̄ primū est sacrilege impietatis. **A**lter de adulatione pestifera suspectū est **C**ōstat igitur q̄ de potestate ecclesiastica disputare vñ inq̄rere nedū lz sed decet et expedit: tantūmodo sit intentōis oculi simplex et rectus **Q**uidni sic liceat: cū de ipsi^o oipotētis dei potestate crebro fiat absq; omī temeritate cōquisitio **H**ec me p̄sideratio mouit vt de potestate ecclesiastica sub pauculis cōsideratōnib; differere/ quatin^o materia que quodāmodo videt infinita. sicut tractari solet ab aliq;bus p̄ autoritates et allegatōnes. resolueret ad paucos certos et claros terminos. p̄ descriptōes et diuisiones resolutione p̄cedendo. allegatōnū cōfusione dimissa. q̄les apud doctores inuēire. nō est difficile. **C**eterū non vsurpo nunc in hoc opusculo vel alijs. me diciturū aliquid qd̄ alibi nō inueniā **S**ciēs illud comici **A**ulūm est iā dicitū qd̄ non dicitū sit pri^o **S**atis est si ex bene inuētis et doctrinis alioz ego meis verbis. meo ordine fauū aliquē veritatis instar apū p̄pria quadā arte compingā. **F**iet autē initiū a quid noīs terminū. qm̄ hoc ignorato palogifant facillī inquisitores veritatis. **E**rit vero finis de origine **J**uris et legum.

Prima considera.

Potestas ecclesiastica est p̄as que a xpo supnaturaliter et specialr collata est suis apłs et discipul. ac eorum successorib; legitimis. vsq; in finē seculi ad edificatiōem ecclie militantis. fm̄ leges euāgelicas. pro cōsecutiōe felicitatē eterne **H**ec descriptio data est p̄ causas quadruplicē fm̄ quā distinguit potestas ecclesiastica ab alia qlibet potestate. **P**otestas ibi ponit pro genere **E**st autē potestas. facultas p̄pinq̄ ad exercēdū in actuz.

De potestate

Propriqua in q̄s q̄q̄ fm facultatē remotā
z obedientialē nō est impossibile ap̄d de-
um om̄e verbū. Porro notat causa ef-
ficiens principalis cū dicit. A x̄po supna-
turaliter collata. Causa vero materia-
lis vel subiectiua signat cum subdit. suis
ap̄lis. zc. Causa formalis insinuat cū
dicit fm leges euāgelicas dant enī formā
vtendi. Deniq̄ causa finalis cōcludit
Ad edificatōem ecclie militantis p̄ cōsecu-
tōne felicitatis eterne. Additū est hoc
aduerbiū specialit̄. ad exclusionē donoz
supnaturaliū. que om̄i viatori p̄nt esse cō-
munia. sicut sunt fides/spes/charitas/p̄-
phetia/timor pietas z filia. Un̄z ecclie-
sia cōtracte sumit̄ dum loq̄mur hic de ec-
clesiastica pt̄ate. pro illis videlicet q̄ specia-
li quodā signaculo dedicati sunt ad diuī-
nū seruitiū. a clericatura que infimū tenet
gradū. vsq̄ ad supremū quo papa decora-
tur. Falloz si nō sit hec descriptio p̄pria
cōpetens om̄i z soli eclesiastice potesta-
ti. qm̄ om̄is alia potestas. vel est naturali-
ter indita/quo ad cām efficientē. vel ē fm
leges naturales aut humanas regulata q̄
ad causam formale. vel est ad finē natura-
lem imediate z principalit̄ ordinata. Ad
deniq̄ quo ad cām subiectiua radicā in
habentibz eā fm dona naturalia. etiā vbi
supnaturalia nō adessent. q̄lia sunt fides
spes. z charitas. Unde potestas secularis
cōuenit alijs q̄ xp̄ianis baptisat̄. Po-
testas autē eclesiastica de necessitate fun-
dat̄ in dono supnaturali sicut est caracter
baptismalis de cōmuni lege. qui caracter
in viatoribus. eos de eclesia militante red-
dit. facit insup idoneos z capaces eclesia-
stice pt̄atis. Fatemur itaq̄ q̄ charitas seu
gratia gratū faciēs valde decens est in su-
scripturis. vel iā habētibz eclesiasticā po-
testatē. non tamē exigūt̄ pro dando titulū
quasi sine ea nequeat̄ i aliq̄ fundari l̄ sub-
sistere potestas huiusmodi. Dic ei fuit er-
ror vetus z valdensiū z paupez de lugdu-
no qui p̄ zycleff z sequaces suos renoua-
ri quesit̄ est. sed iuste dānat̄. Cur ita? He-
hierarchicus ordo potestatis eclesiastice
maneat instabilis vagus z incertus cū ne-
mo sciat an amor vel odio dignus sit. Et
minus hoc de grā predestinatōnis cōstet
quā ponunt radicē necessariā p̄ titulo vel
iure cuiuslibet pt̄atis. Dac̄ igit̄ descri-
ptione p̄supposita p̄ intelligētia quid sit

ecclesiastica potestas in genere. descende-
mus ad species. Pro quarū noticia mlti-
plex animaduertēda est distinctio. vt dis-
ferentie que addite generi constituūt spe-
ciem innotescant.

Consideratio. II

Potestas eclesiastica secernit̄ p̄ria
sui diuisiōe in potestatē ordinis.
z potestatē iurisdictionis. Rursus
potestas ordinis. duplicē habet respectū
Un̄ est sup corpus xp̄i mysticū vtz. quo
ad consecratōem eius. Alter est sup corp̄
xp̄i mysticū seu membra ei? Et hoc dupl̄.
vel quo ad administratōnem corp̄is xp̄i
veri. vel quo ad administratōez vel exhibitō-
nem alteri? sacramēti sicut est ordo vel cō-
firmatio. vel penitēntialis absolutō. Po-
testas iurisdictionis duplex est. vna in foro
exteriori. Altera in foro cōsciētie interiori.
Rursus potestas iurisdictionis in foro
exteriori dupliciter cōsiderat̄. vno modo p̄
ut imediate tradita est a x̄po fm legem
euāgelicā. Alio mō put supaddita est ex
humana cōstitutōne vel dono per princ̄i-
pes seculares aut aliter. Subide pt̄as iu-
isdictionis in foro interiori cōsurgit ex du-
plici radice. Uno mō ex pte hoīs vltro se
subijciētis tali potestati sicut cū sp̄ōte cō-
fitens subijcit se p̄sbitero. z ordinād̄ ep̄o
Alius subiectōis modus cōsurgit ex auto-
ritate superioris. hūc vel illū tali vel tali su-
bijciētis quod fieri potest nō ad arbitriū
illius q̄ subijcit̄. Et sic inter duplicē hanc
subiectōem differētia magna patet. Et
quoniā ad pauca aspiciētes de facili enū-
ciant. z enunciantes seipsos vel dicta sua
nō resoluūt sed cōfundunt. Eoz doctrina
reddit̄ vel erronea vel in intelligibilis. vt
difficilis z p̄plexā. Doctrina vero sapiētū
facilis teste sapiēte. quia resolutez ordina-
te p̄ distinctōes tradent om̄ia separantes
preciosum a vili. z p̄cauētes ne lucē verit̄-
tatis tenebrosa nubes erroris inuoluat/
sed sit ignis sine fumo. Declaratōez multi-
plicis huius distinctōis meli? aliter dare nō
possum? q̄ si sua. cuiuslibet membro donec
descriptio vel specialis notificatio. Di-
cam? igit̄ q̄ potestas ordinis primo mō
cōsiderata est pt̄as eccl̄astica respiciēs p̄ri-
cipaliter z essentialiter consecratōnem cor-
poris xp̄i veri quā. s. p̄t hūc eaz cōsecrare
corp̄ z sanguinē xp̄i virtute verboz sacra

mentaliū. **P**onit hic potas ecclesiastica p genere, que potestas qd z qualis sit imedia/te predictim. cuius descriptōem hic et in omnibus consequenter dicēdis absqz alia re petitōe supponim. dū vtemur hoc termi/ no p genere potestas ecclesiastica. Additur hec clausula respectus principalit. z tanqz p differentia specifica. distinguere eā a qua liber alia ecclesiastica potestate. **H**ec potas de lege cōi inabdicabilis est. in auferibilis. z illimitabilis in sua essentia. quoniam qd qd est sacerdos rite consecrat. si temptet euz intentōe. z cū forma z materia debitis cōsecrare. cōsecraty tūqz. etiā si excoīcatus. si beret. si quocunqz degradat. extiterit. peccaret nihilomin. i hoc casu nec ad vtilitatē suam sed dānatōnem hoc ageret.

Iuxta qd vtiliter distigui solet. q aliqua sunt de necessitate executōis hmoi prās dupl. **U**na est necessitas solius precepti cui trāsgressio graue peccatū est. sicut q excoīcatus nō consecrat. veruntamen hec trāsgressio nō impedit cōsecratōis effectū principalē. qui est trāslubatio. **A**ltera est necessitas cōsecratōis vel sacramenti. cōsistens in hoc q minister sit rite ordinat. hns intentōem cōsecrandi cū forma z materia debitis. qd si alterū defuerit. nihil efficiat. z peccat. **H**anc potestatem tradūt doctores p corditer parē esse in omnibus qui consecrati sunt sacerdotes. q potas collata fuisse credit in cena dū dixit xps apostol/ hoc facite in meā cōmemoratōnem. **U**bi doctores cōiter sentiūt q Judas illic fuit sacerdos cōstitut. sicut pns elect. in apostolatū prātem pdicandi z faciēdi miracula suscepit. **E**t hic sumit argumentū q potas ecclesiastica nō necessario fundat in fi de vel gratia. sed in caractere baptismali. quē de lege p muni necessario p supponit.

Consideratio .III.

Potestas ecclesiastica ordīs alio mō cōsecrata prout respicit ministratōnem corpis xpi fidelib. z ministratōnem sacramētoz ordīs z cōfirmatōis. **C**onsecratōem insup virginū. **A**bbatū z eccliaz. z institutōem ministroz ecclie nō est eqliter in quolibet sacerdote. **C**ui rō est qm simplex sacerdos. iuxta cōez doctoz sentētiaz nō p ordines cōferre. neqz sacm cōfirmatōis dare neqz cōsecrare virgines. zc. **E**t iā de facto sic q si tale aliqd

temptet agere. nihil tū efficiat. qz neqz cōfirmat neqz ordinat. **E**ps autē si volentē cōfirmari. si volentē pterea ad ordines pmo ueri. qui sit eoz susceptibilis. qd dicit ppter secū muliebriē temptauerit vel cōfirmare/ vel ordinare/ ordinat y tūqz vel cōfirmat de facto licz excoīcatus. licet irregularis. licz degradatus extiterit. **E**t in hoc par in oibus epis/ ab infimo vsqz ad supremū qui papa dicit/ potas ordīs. **N**on autē in sacerdotib. minorib. est hec potas vt dictū ē saltē in tali plenitudine seu pfectōe q hoc possint. **L**icet concedat cū maiori pte doctoz q supra sacerdotū simplex. nulla est altera potas ordīs. neqz i epis. neqz i papa. **S**ed aliter est in epis z papa aliter in simplicib. presbiteris. sicut exēplificat. q eadem est hūanitas in hoīe dū est puer. z eadē dū factus est vir. vir nihilomin. genera re p sibi sile. puer nequaqz. **C**ū igit fuerit inter aplos z discipulos tal distinctio. sicut intē epos z simplices curatos sacerdotē. sicut notat ysi. z magister in. iiii. disti. xviii. ca. vii. allegans eū. pspicua est veritas hui. consideratōis. **S**i vero loqremur de prāte iuris. iuxta qd dicit solet. **I**lud possum. qd de iure possum. certior adhuc est ista consideratio. qz null. sacerdos rite ministrat aliqd sacm. secluso necessitatis casu nisi iurisdictionē habeat sup illū cui ministrat. **S**ed sup hac re dabitur cōsideratio sequēs. satis sit interim aperuisse. qliter sit vel nō sit eqlis potas ordīs in oib. psbiteris qz q ad consecratōnez corpis xpi veri/ eandē hnt sacerdotes oēs potatē. **Q**uantū vero ad sacramētoz ministratōem. dispar est in epis z simplicib. psbiteris potas seu facultas. tā de iure qz de facto. **S**imilr in ministroz ecclesiasticoz institutōe. que est potas cōpetēs p mis hierarchijs. de prio ordine z scō. nō autē inferiorib. quē ad modū sunt curati. qui licz purgare illuare z pficere possint plebē suam. pnt inferior angeloz hierarchia purgat illuare. z pficit sub celestēz vel humanā hierarchiā. nihilomin. hec potestas curatoz non extēditur ad hierarchiā specialē institutōem. de instituto cōi. **A**ddam. qz etsi prim. hierarcha summus pontifex/ vel alij consequenter suo mō possint p rōnabili causa vl. necessitate. dare suis inferiorib. adiutores ad exercēdū hierarchicos act. q sunt purgare. illuare

De potestate

et p̄ficere plebes sibi subditas sicut inue-
nit̄ de penitentiariis et puilegiatis. hoc tñ si
ne manifesta ratione vel necessitate facere
non debz vel cū eorundē deiectione. irre-
uerentia et vilipensione ap̄d illos q̄bus ho-
nori dñt̄ esset a q̄bus debitā sustentationē
recipere pro suo statu et misterio p̄nt. Quis
enī tutorē dederit adulto / prudētī puidē-
tī et potētī. se nolēte? Nec tandē claudica-
redz. obligatio mutua ep̄oz vel curatorū
ad plebes suas. Claudicat autē dum ple-
bes eximūtur et libertant̄ (si ista libertas n̄
iniq̄tas est) duz eligere sibi p̄nt hierarchi-
santes eos in foro conscie. vel in p̄dicatō-
ne. aut sacroz alioz ministratōe. Prelati
vero maiores vel minores remanēt hac ob-
ligatōe constricti / vt nō liceat eis plebib⁹
suis negare quicquid in p̄dicatōe q̄suerint /
tanq̄s nedum deo. sed eis rōem reddituri
sint. etiā si pestilentiali si epidimiali si qua-
uis alia abominabili cōtagione morbi la-
borauerūt. Preterea si tales vice pastorū
dati. lupoz accipiūt officii. si seducāt sub-
ditos. lacerēt et deuozēt. nulla reliquit̄ eis
obuiandi vel pmouēdi p̄as. nisi forte di-
cat̄ q̄ hi superiores hñt p̄ iudicib⁹. Sz aper-
ta est rñsio p̄latoz de quibusdā. Inimici
nostri sunt iudices. Attendat lector cir-
ca cōsideratōnem istā de ep̄atu. si sit ordo
vl̄ sacerdotiū. q̄ ap̄d theologos et iuristas
est cōcordia in re. bene cōcipiēdo. sz expli-
catio diuersa est. Quia iuristez vocāt ep̄atū
esse ordinē. quoniā pōt̄ vltra sacerdotiū.
Theologi vero cōcedūt sc̄dm se q̄ ep̄at⁹
est p̄as hierarchica supra sacerdotiū. sed
qz nihil addit p̄tatis supra cor p̄ xp̄i vcz.
p̄pterea nō dicūt q̄ sit nouus ordo sed bñ
noua p̄as et hoc credit inuidē. Rursus
attendat q̄ de cōfirmatōe dicit̄ sc̄t̄s thō-
mas eā p̄mitti posse a papa simplici sacer-
doti. p̄pter bñ greg. q̄ dā dictū. pluribus
tamē hoc nō placet. et dicūt illos de quib⁹
loquit̄ greg. nō fuisse confirmatos tolera-
ti autē sunt sic manere. qz cōfirmatō. non
est necessitatis sac̄m. Deniqz datur rō
per doctozes cur mulier nō sit susceptibil̄
cuiuscūqz ordinis quoniā subiectiōis se-
rus est. non hierarchice dominatiōis.

Consideratio. IIII

Potestas ecclesiastica iurisdictionis in
foro exteriori / est p̄as ecclesiastica
coercina. que valet exerceri in alte-

rum etiā inuitū / ad dirigendū subditos in
finē b̄itudinis eterne velut in finē primū et
principaliter intentū. Addita est fatemur
hec vltia clausula descriptiōis ad exp̄ssiōz
magis q̄ necessitatē / qm̄ hec includit̄ in
hoc noie posito p̄ genere. p̄as ecclesiastica.
sicut in descriptiōe sua notatū est. Attē-
dat autē q̄ iurisdictione dicit̄ noie generali
quasi iuris dictio. i. p̄as dicēdi ius. vel est
iurisdictione q̄si iuris dictio. i. pmulgatō vl̄
notificatio seu p̄nūciatio. Proprie vero
dicit̄ iurisdictione facultas seu p̄as p̄p̄ua
dicēdi vel sentētiandi ius in altez etiā in-
uitū. Et hec duplex est. T̄p̄alis et sp̄ualis
T̄p̄alis exercet̄ fm̄ leges civiles ad finem
q̄ere cōuersatiōis hūane pro hac vita. Spi-
ritualis autē exercet̄ fm̄ leges canonicas
ad finē principalē eterne b̄itudinis cōse-
quende. Ceterū p̄as hec iurisdictionis
ecclesiastice. adeo vicina est iurisdictioni secu-
lariz politicę / q̄ laicis imo et mulierib⁹ ple-
rūqz in multis casib⁹ cōicari p̄t executio.
vel cōmitti. Hāc p̄atē cōtulit̄ xp̄s mar-
tyij. dū dixit petro vice oim̄. Si peccave-
rit in te frater tu⁹ / vade et corripe eū. et. Se-
quit̄ q̄ si te nō audierit dic eccie. q̄ si eccle-
siā nō audierit. sit tibi sicut ethnic⁹ et pub-
lican⁹. Quo in loco fundat̄ iuridica po-
testas exercicadi vel interdiciēdi ab ecclesi-
cis sacramētis et cōione fidelitū / rebelles et
inobediētes ecclesie. sicut vsus est ap̄s et
idē hortat⁹ est ad titum. iij. scribēs hereti-
cū hoim̄ post primā et sc̄dam correptōne
deuita. Et si le dixit p̄ie ad cori. v. Si q̄s
frater noiat̄ inter vos. et. sequit̄. Lū h̄mōi
nec cibū sumere. Fundat̄ rursus absqz
om̄i calūnia ponibili in hoc textu plenti-
tudo p̄tatis gladii sp̄ualis et executio eius
in ecclesia sup̄ quēlibet xp̄ianū qui est frat̄
noster. etiā si papa fuerit. Nec accipiendū
est hic. dic eccie. i. pape. Qm̄ xp̄s petro lo-
quebat̄. qui nō dixisset sibi ipsi. Itē qz sub-
iūctū est pl̄aliter. Quēcūqz ligaueritis sup̄
p̄ terrā et. Deniqz si nō h̄ret ecclesia talē
p̄tatez executōz frustra dixisset xp̄s. dic ec-
clesie / quia potuiss̄ impune nō audiri. cō-
tra illō qd̄ sequit̄. Si ecclesiā nō audierit
sit tibi et. Fundat̄ etiā in hoc textu ne-
dū p̄as exercēdi sed p̄as diffiniēdi deter-
minādi statuēdi decernēdi / constituēdi
precepta leges et canones. Procedēdi dei-
niqz cōtra nō obediētes vsqz ad sentētiā
exercicatiōis inclusiue. immo fm̄ canones

nunc institutos. vsq; ad inuocatōem bra-
 chij secularis: quia dicitur in textu q; si ec-
 clesiā non audierit. rē. Audire igit; debet
 ecclesiā quilibet frat; noster q; dicit ad deū
 Pater noster sicut explicat alibi xps Qui
 vos audit me audit. Adfirmā hāc sen-
 tentiā. statuta r; practicata in h; sacro Cō-
 stān. cōcilio p̄sertim vi Aprilis anni M.
 cccc. xv. an sessione publica. Cui; inter ce-
 tera sunt hec decreta duo p̄tia. Et primo
 declarat q; ipsa in spūs sancto legitime cōgre-
 gata. generale conciliū faciens. r; ecclesiā
 catholicā militantē representās prātē im-
 mediate a xpo h; cui q;lib; cuiuscūq; sta-
 tus vel dignitatis. etiā si papalis existat
 obedire tenet; in his que p̄tinent ad fidē. r;
 extirpatōnē dicit; scismatis ac generalē re-
 formatōem eccle; dei in capite r; in mēbr;
Ite declarat q; quicūq; cuiuscūq; stat;
 vel dignitatis etiā si papalis existat q; mā-
 datis statutis. seu ordinatōnib; aut p̄ce-
 ptis hui; sancte Synodi/ r; cuiuscūq; al-
 terius concilij generalis legitime cōgregari
 sup̄ p̄missis. seu ad ea p̄nētib;. factis vel
 faciendis/ obedire cōtumacit; p̄tempserit.
 nisi resipuerit cōdigne penitētie subijcia-
 tur. r; debite puniat; etiā ad alia iuris sub-
 sidia si op̄ fuerit recurrēdo. Concludi-
 tur autē ex p̄missis q; si prās p̄dicta. sit ec-
 clesie data: cōciliū generale rep̄tans eccle-
 siā. h; illā. immo videt; q; ecclia vt sparsim
 p̄siderata nō h; illā prātem nisi in quodā
 materiali seu potētiāli. sed cōgregatio sua
 r; vnitio que fit in concilio generali dat ei
 formā sicut in alijs cōitatib; exēpluz dari
 p̄t. Et fundat; p̄dicta prās ecclesiastica
 iurisdicōis in vnitate vel vnione tali. quē
 admodū notasse videt; eleuat; Augustin;
 q; clauēs ecclesie date sunt vnitati. Ve-
 ritatē hōc nō impedit quin date sint pe-
 tro tanq; monarche. legitimisq; successo-
 ribus suis p̄cipalib; tñ eccle;. P̄tio rōe
 indeniabilitatis. q; porte inferi nō p̄uale-
 bunt aduersus eā nec deficiet fides ei;. nō
 sic de papa. Secūdo rōe regulabilitatis.
 qm; h; regulare vsūm prātis papalis: nō
 sic cōuerso. Tertio rōe multiplicitaris
 qm; ecclesia cōtinet prātem quālibet eccle-
 siasticā. etiā papalē nō sic papa p̄sertiz in-
 extensioē. Quarto rōe obligabilitatis. qm;
 ecclesia p̄t cōdere leges obligātes r; regulā-
 tes etiā ipm; papā tam q; ad p̄sonā q; respe-
 ctu vsus prātis. Non sic ecōtra p̄t papa iu-

dicare totā ecclesiā vel vsūm sue prātis li-
 mitare. imo si papa condar leges r; cano-
 nes videt; obseruandū illud qd; sentētiāli-
 ter dicit Augu. Leges instituūtur cū pro-
 mulgant; firmanē autē cū moribus vtē-
 tium approbant;. Hoc enī dicit; ad rep̄-
 mendū p̄sumptōem quorundā summoꝝ
 pontificum. vel eis adulantū: qui videt;
 voluisse debere seruari. p; regula imutabi-
 li de papa respectu cuiuscūq; puincie vel
 toti; ecclesie. Quod placuit principi legi;
 habz vigorē. quasi nullū superesset examen
 sup̄remū. **A**ddita est vero p; inobediē-
 tiā coertione penalis excoicatio. Et sunt
 qui dicit; penā hanc esse vltimā quā infli-
 gere possit ecclesiastica prās iurisdicōis
 ex institutōe xpi sola primaria. sic q; nō ex-
 tendit; ad incarnatōem. nec vt aliq; ad iu-
 dicet; morti vel flagello corpali: sed facit;
 ecclesiasticus dū facit. ex cōcessione princij
 p̄ū. quē admodū. multā ob eorū deuotōez
 iurisdicōis tempalis autoritatē cler; ac-
 cepit. q; nihilomin; iurisdicō vel censura
 dicit; spūalis sicut et ecclesiasticorū bona rē
 poralia. p̄pter dedicatōem r; applicatōem
 ad eos qui ministrāt ecclesie: sicut panes
 propositōnis. p̄micie. r; decime. vasa iūs-
 p; templi. vestes r; silia dicebant; in lege ve-
 teri sacra. vel sancta: sic r; noua lex hoc re-
 tiner. Ac proinde cōsurgit. q; ecclia i-
 ca cēsure quā xps contulit r; pmulgari vo-
 luit vbi prius. **D**at. xvij. consequēter post
 dōtatōem ecclesie in bonis tempalib; ap-
 plicata est ad defensionē coertitiā volenti-
 um vendicare sibi. vl; impedire tēpalitatē
 hōi. p; excoicatioes videlicet; interdicta/
 que pena vel censura videt; p̄mit; insti-
 tuta cōtra p̄tices scismaticos r; hereticos
 et altos incorrigibiles viciosos. Cui; legi-
 tanq; diuine r; naturali papa subijct;. sic r;
 frater est. potens delinq̄re. **H**ec autē ap-
 plicatio. gladij spiritual;. ad defensionem
 tempalium. si confusioē magnā in eccle-
 sia. si vilipensionē. vel contemptū euange-
 lice hui; censure sue que est excoimunicatō-
 nis gladius extreme formidabilis. **S**i de
 niq; laqueos aniabns multorū magis q;
 salutem spūalem induxerit vel inducat/
 expientiam testem voco. Itaq; sicut tem-
 poralitas addita est eccle; pro dote sua vi-
 deri potest aliq;bus/ q; ad eius defensionē
 similis addere suffecerat aduersus impeti-
 tores: penā vel censurā tempalem/ vt est

De potestate

multitudo pecuniaria vel corporalis detentio vel arrestatio bonorum proprio.

Consideratio .V.

Potestas ecclesiastica iurisdictionis in foro interiori quod non est proprie coercitiva, sed magis spontanea quoad subiectos se cisde. est potestas ecclesiastica super corpus christi mysticum illuminando et perficiendo ipsum per doctrinam et sacramentorum ministratorem et purgandum per baptismum et penitentiam sacramenta. Advertendum est itaque quod hec potestas iurisdictionis quod radicaliter fundatur in potestate ordinis sacerdotalis et episcopalis dum in sua generalitate consideratur, respicit multipliciter corpus christi mysticum, quod est fidelium ecclesia, quos fideles oportet secundum tres actus hierarchicos regere qui sunt secundum dominum nisi, purgare illuminare, et perficere. Purgare per inflictionem penalem excommunicationis vel interdicti, si rebelles inveniatur, quod spectat ad iurisdictionem coercitivam de qua predictum est, quoniam hec purgatio fiat per baptismum et sacramentalem absolutioem, non tamen coercitivam. Oportet insuper illuminare, per predicatorem et doctrinam. Oportet demum perficere per aliorum sacramentorum ministratorem.

Porro talis ministratio sacramentorum non habet per materia debita res solam in sensibiles prout est in consecratione corporis christi ubi per materia debita requiritur sufficit panis triticeus et vinum. Nec refert quoad consecrationis necessitatem, si panis sit ipsius consecrationis vel alterius. Secus est in ministratone sacramentorum ubi requiritur quod persona cui sit ministratio sit ministranti subdita, per terque in baptismo quod est necessitatis sacramentum non iterabile. Sic in sacramento confirmationis et ordinis quibus indelibilis character imprimitur, inde sufficit de necessitate sacramenti, non tamen precepti subiecto voluntaria suscipiendis hec sacramenta ab illo qui conferre potest illa, peccat tamen dans atque suscipiens, si non assit subiecto per superiorem ordinata. Secus autem est in penitentia sacramento, ubi de necessitate sacramenti precepti requiritur predicta duplex subiectio, iuxta communiorum doctorum sententiam, sic quod alicui non datur absolutio etiam si dari temptet, quia materia deficit, que est peccator subditi. Subditi inquam nedum voluntaria subiectioe, sed aliena superiorum auctoritate. Hoc rite statuit primus legislator christus, hoc ecclesia sic elucidavit et tradidit, ne

confunderetur ecclesiasticum regimen, et ne hierarchicus ordo quem tradidit dominus talem esse ut infirma reducatur ad supra per media turbaret. Videre est igitur quemadmodum potestas hec ecclesiastica iurisdictionem quandam erigit cui convenit quod libera sit et spontanea vere vel interpretative circa personam in quam exercet hec iurisdictionem, aut saltem quod non feratur in invitum. Quis enim diceret quod aliquid in invitum vel baptisat, vel confirmat vel absoluitur in foro conscientie, vel ordinatur, et ita de reliquis? Hinc est quod papa qui nulli persone particulari subest ut coerceri iuridice possit in exteriori foro, subest tamen quo ad iurisdictionem hanc annexam ordini sacerdotali confessori suo, et ordinatori suo, si antea sacerdos non fuerat unum et ab hostiis consecrat episcopo qui minor est. Proficit autem supra modum talis distinctio duplicis iurisdictionis coercitive, scilicet et non coercitive, cuius ignorantia vel inadvertentia gignit confusionem apud alios infinitam. Nam cum usus doctorum communis habeat dicere quod potestas ordinis, equalis est in omnibus sacerdotibus et prelatibus, accipiunt consequenter occasionem erroris, quod quilibet sacerdos possit quolibet absolvere, possit predicare non missus possit eucharistiam ministrare. Invenimus autem quod hec iurisdictionis potestas promissa est apostolis ante passionem christi. **Dat. xvij. Amē dico vobis quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in celis etc.** Et promissa fuit petro. **Dat. xvi. Tibi dabo claves regni celorum.** Sed per resurrectionem suam collata est apostolis quando insufflans in eos dixit. **Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis etc.** **Jo. xxi. Et ibidem vultu dicitur est petro. Pasce oves meas.** Addita est seu potest confirmata potestas predicandi, cum potestate conferendi baptismum vel potius iam date potestatis executio iussa est. **Dat. vlt. Euntes in mundum unumquemque predicare evangelium omni creature baptisantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. An licet in casu necessitatis, quilibet viator baptisare possit, si tamen faciunt ex officio vel ecclesiastica potestate soli sacerdotes.** Huic autem potestati iurisdictionis que in latitudine sua considerata, nedum ad sacramentum penitentiae, sed ad aliorum sacramentorum ministratorem, et ad predicationem extenditur, annexa est potestas ius seu facultas, accipiendi vite necessaria. **Dat. I. et Lu. x. quod apostolus confirmavit. I. cor. ix. Quia dignus est operarius mercede sua.**

Consequenter fundat in hac potestate sumendi vite necessaria. rōnabilitas doctōris ecclēsticē loco decimaz et primiciarū legis antique. Deniq; potestas faciendi miracula etsi videat annexa fuisse p̄ xpm̄ licentiē p̄dicandi verbū dei. quando misit discipulos ad p̄dicandū / et dixit eis. Infirmos curate. demonia eijcite. etc. **Hibilomin?** videt̄ hec potestas donū gratis datū. cōuenire potēs cuilibet ex fidelibus. put ad edificatiōem ecclēie indicabit expediēs spūs sanctus q̄ distribuit singulis prout vult.

Consideratio .VI.

Potestas ecclēsticā cōsiderari potest et debet tripl̄. Uno mō formaliter in se et absolute sine respectu.

Alio modo materialr seu respectiue. put applicat̄ ad hanc vel illā personā. iure legitimo. quod cōmuniter fit per cōsecratiōnem et electiōem. q; sicut dicit apls. Nemo sibi assumit honorē. sed q̄ vocat̄ a deo tanq; aaron. Prās hec dicit̄ institutio mīstro rū tam actiue q; passiue. Considerat̄ tertio modo q̄ ad exercitiū vel executiōem. q; frustra est potētia s̄m p̄m̄ si nō habeat actū

Proficit hec cōsideratiō que distinguit et resoluit modos loquēdi varios. taz theologoz q; canonistarū de ecclēsticā potestate cuius resolutiōis ignorātia. vel inaduertētia. falli plerūq; facit et fallere. qm̄ aliter loquendū est de ecclēsticā potestate / dū in se cōsiderat̄ formalr et absolute. Alio ter dum cōsiderat̄ materialr seu respectiue. Aliter dū cōsiderat̄ quo ad exercitiū vsus vel executiōem sicut infra docebit̄. **Note** mus p̄terea modos essendi in / q̄s in metaphisica posuit **Aristo.** quozū inaduertētia facit oberrare quosdā dū inquirūt. In quo vel in qb? sit plenitudo ecclēsticē potestatis. **Un?** modus essendi in. est sicut p̄s integralis in suo toto. Alius sicut totū in regale in suis p̄tibus. Tertius sicut species in genere. Quart? sicut genus in specie. Quintus sicut forma in materia / que forma triplex est. essentialis accidētalis et mathematica. Sext? sicut effectus in sua causa efficiēte. dirigente vel regēte vt regnū est in rege. Septim? sicut ordinata in finē sunt in suo fine. que ad modū vitē in beatitudine. Octau? sicut locatū in loco. **Ex** qua prin? distinctiōne manifestū

est q; s̄m quadruplex gen? cause q̄druplex reperit̄ et adaptat̄ modus eēdi in / licz ad dant̄ et ali? **Subiūgam?** iterū distinctiōnem de vsu p̄tatis ecclēsticē. Est enī vsus aliq; licitus et rat? **Est** vsus illicitus et rat? **Est** vsus licitus et nō ratus. **Est** vsus illicitus et irritus. **Exemplū** primi dū sacerdos cōsecrat vel absoluit cum circūstantiis oibus ad hoc req̄sit̄ de necessitate. vel sacramētū vel p̄cepti. **Exemplū** secūdi dū sacerdos cōsecrat in pctō mortali vel cū transgressiōne p̄cepti. **Exemplū** tertij dū sacerdos quantū in se est bona fide et intentiōe credit absoluerē cōfitemē sibi. vtens in bene clauib. qui cōfitemē q; mentit̄ in cōfessione sua. vel obicem secreto ponit neq; absoluit. **Exemplū** quarti in casu prioris si sacerdos sciētē q̄rit vt clauibus erga aliquē. cui? fictiōem agnouerit. et q̄ neq; sibi subiectus est. **Colligit** consequēter alia distinctiō valens ad intelligentiā p̄missorū et sequentiū dū querit̄ an p̄tās ecclēsticā sit eq̄lis in oibus. Quia q̄rit̄ de potestate vel facti vel iuris. Facti sic q; dū attentat̄ fieri. fit siue bñ siue male. **Iur?** vero dū bñ fit iuxta allegatū. **Id** possumus qd̄ de iure possumus. **Redit** autē hec distinctiō ad alterā p̄tractā de necessitate duplici. in cōsecratiōe corpis xpi. Quā altera est facti. Altera est p̄cepti. **Et** hec s̄m̄ distinctiō pōt extendi ad ecclēsticā p̄tatem sup corp? xpi misticū. q̄ ad ministratiōez sacramētoz que caracterē imprimūt sicut sunt baptisim? cōfirmatiō. et ordo. qm̄ sicut in potestate ordinis sup corpus xpi vey sufficit aliqd̄ de necessitate facti. qd̄ nō sufficit de necessitate p̄cepti q; peccat q̄ cōtra? vel p̄ter ordinatiōem ecclēie cōsecrat. **Sic** inuenim? in potestate ecclēsticā sup corpus xpi misticū p̄serti q̄ ad ministratiōez triū sacrozo q̄ dicta sunt. **His** distinctiōibus et alijs que p̄dicta sunt attrētis. possēt statū inuestigari qd̄z in quo sit plenitudo ecclēsticē p̄tatis. **Hibilomin?** antea iuxta priorē distinctiōem trimēbrē. tres assignabim? cōsideratiōes septimā octauā et nonā.

Consideratio .VII.

Potestas ecclēsticā si cōsideretur in se formalr et absolute ipa est inuariabilis. et eadē a principio nascētis ecclēie vsq; in finē p̄seuerat. **Ecclēstia** siquidē dū sic cōsiderat̄ in suis p̄tibus

De potestate

essentialibus pmanētibus q̄ sunt papae car-
dinalat⁹ p̄iarchatus archiep̄atus ep̄at⁹.
sacerdotiū h̄z integrari ex his oibus. sic q̄
ablata penitus vna tali p̄tate. iam nō ma-
neret ecclesia prout a xp̄o seminaliter. r̄ve-
lut in quodā germine suo. p̄fecte fuit insti-
tura. vt si papae p̄ imaginatōem p̄scinda-
tur a reliq̄s p̄tibus inferioribus. id quod
superest nō dicit̄ ecclesia. Propterea q̄rere si
papalis autoritas sit maior q̄ ecclesiae vel
ec̄ouerso. redit in idē acti petere. nōne to-
tū maius est sua p̄tē. vel p̄ minor suo. to-
to. Proinde seq̄rur. q̄ si generale cōcili-
um rep̄ter vniuersalē ecclesiā sufficiēter
integre. necesse est vt includat autoritates
papales. siue papa sit siue desierit esse per
mortē naturalē aut ciuile. Sic dicimus
de p̄tate romane ecclesie vel sacri collegij.
Sic de p̄tate ep̄ali sic de sacerdotio qd̄ ē
p̄tās curatoꝝ qui sunt in ecclesia p̄lati mi-
nores. Si vero veller aliq̄s curiosus in-
q̄rere. q̄liter h̄z fieri talis abstractio p̄tatis
ecclesiasticae. Et si sit aliq̄d vniuersale reale
specificū qd̄ dicitur. p̄ter omnē op̄atōez
intellect⁹. sicut inq̄rit de animalitate. r̄ hūa-
nitate. remittim⁹ ad metaphisicā. Conce-
dim⁹ itaq̄ q̄ abstrahentiū nō est menda-
ciū s̄m Arist. licet negauerim⁹ hec vniuer-
salia realia. sicut nec mathematici menti-
unt̄. siue p̄ta sint realiter siue nō. Vñ
dicim⁹ quātū nobis hic satis est q̄ vniuer-
salitas est in op̄atōez abstractōe quā facit
intellect⁹ ex reꝝ singulariū exteriori q̄gni-
tōe vidēdo qualr̄ ipse res adinuicē cōue-
niūt vel differūt essentialiter vel accidēta-
liter vt q̄ q̄libet homo cōuenit essentialr̄
in hoc cū altero q̄ est aīal rōnale qd̄ intel-
lect⁹ attendēs. abstrahit innata sibi virtu-
te. similitudinē hanc. q̄ nō est extra nisi sin-
gulariter in singulis hoīb. r̄ denudat eaz
a loco. a tpe. r̄ ab om̄i generaliter acciden-
tiū p̄fusione. r̄ ita remanet vniuersalis/ et
absolut⁹ cōceptus hoīs in aīa q̄ nihil om̄i-
n⁹ originat̄ ex rebz ad extra singularibus.
Sic de ecclesiastica p̄tate sentire possumus
dū in se formalr̄ absolute p̄siderat. Dēs
enī sacerdotes p̄ueniūt in sacerdotio. oēs
ep̄i in ep̄atu r̄ ita de reliq̄s. Queret for-
te aliq̄s quo pacto ec̄cia romana dicat̄ ea-
dē isto mō cum ab initio fuerit petr⁹ in an-
thiochia. R̄sio facilis est fiat abstractio
talis a cōnotatiōe loci. r̄ dicam⁹. q̄ ec̄cia
romana est illa dioceꝝ puincia vel sedes/

que peculiariter h̄z regi per autoritatē pa-
palē. r̄ eā cōplectitur. Sic veritatē h̄z vul-
gata v̄t. vbi papa ibi roma. Nec in dubi-
um verti d̄z q̄n̄ isto mō romana sedes r̄ ec-
clesia. sit caput. mater. r̄ magistra ceteraz
quia supremā petri p̄tatem includit.

Consideratio. VIII

Potestas ecclesiastica considerata re-
spectiue r̄ quodāmodo maternalr̄
prout applicat ad hoc vel illd̄ sup-
positū dici p̄variabilis. r̄ auferibilis i ca-
sibus multis. Hoc p̄spiciū est quotidie dū
fiunt imutatōes. nūc per nouā consecra-
tionē nūc p̄ nouā electōem vel institutōez
ministroꝝ. Ita cōseq̄nter dicere possum⁹
de p̄tate papali q̄ mirabilis est r̄ auferibi-
lis p̄ mortē naturalē sicut p̄stat/ vel p̄ ciui-
lem videlz p̄ depositiōez. saltem q̄ ad pleni-
tudinē sue iurisdicōis q̄ depositio qualr̄
r̄ ex quibz causz fieri possit lat⁹ i alijs opu-
sculis apertū est. Vñ sicut papa renun-
ciare p̄t papatu. r̄ dare libellū repudij ec-
clesie etiā sine culpa ipsi sponse. Licet h̄
facere nō debeat sine causa. Sic ec̄cia pōt
hūc vicariū spōsi sui dimittere. r̄ ei libellū
repudij dare. etiā sine culpa sua licet nō si-
ne causa. Ex̄plicauim⁹ alias in sex casibz
in quibus ver⁹ papa deponi p̄t ex culpa sua
etiā vbi nō esset realiter heretic⁹ ad intra/
q̄uis ad extra talis iudicaret. Ex̄plicauim⁹
vñ in alijs sex casibz quibus deponi p̄t pa-
pa sine culpa sua licz nō sine causa. etiā p̄-
ter liberā ei cessionē. Tractatū intitulas
ri p̄t de auferibilitate pape ab ec̄cia r̄ inci-
pit. Veniēt autē dies cū auferet ab eis spō-
sus. p̄terea breuitatis amor hic ista nō re-
petit. Vex p̄tatem hāc ecclesiasticā que
respicit institutōez ministroꝝ ec̄cia sum-
moꝝq̄ deorsum. cōfundit magna caligi-
ne cupiditas ambiciosa/ q̄rens q̄ sua sunt
r̄ q̄ crescitibus bñficioꝝ dotatōibz impudē-
ter excreuit. Itavt vix discerni mō possit/
qd̄ ex primaria institutōe xpi. vel inuaria-
bili iure diuino tenēdū sit in h̄mōi mini-
stroꝝ ordinatōe. Mira siquidē q̄ ad vsum
talis p̄tatis varietas incessit. q̄ ex cronis
summoꝝ pontificū r̄ ex tenore generalū
cōcilioꝝ decretaliū r̄ decretoꝝ se oñt. Nec
est opūculi p̄ntis. p̄ hec oia discurre
Sed dicam⁹ hic aliter esse discernēdū in
ecclesiastica policia. dū est ordinata p̄plete

sub quā adā explicatōe pfecta z nūerosā mē
brorū suorū in ministris. p status grad^o. z
officia. **A**lter dū ab initio firmata est ec-
clesia in magna tā ecclīasticorū q̄s fidelium
paucitate. velut in quodā seminario v'l ger-
mine seu botro. **P**otuit enī tūc rōnabiliter
suprem^o ille pōtifer petrus h'ēe facilliter p-
sentia p̄cilij generalis. sicut in electōe ma-
thie z cessatōe legalij. **P**otuit z instituerē
ministros. p diuersas p̄uicias et loca de
mādato suo. sicut ad eū facilis patebat ac-
cessus. **N**ec vigeat auaricia qz primi p̄-
mo perebant ad mortē. **Q**ue oīa cessant
in hac tā copiosa fidelij multitudine p^o
tot iura tot leges tot decreta z decretales
summorū pontificū z generalij cōciliorū
editas ad regēdā feliciter ecclēsiā. **S**up-
petit hoc loco cōuenientissime conciliū
Ietro datū moisi **Exo. xvij.** qd sic habet
Sulto labore p̄sumeris. tu z p̄pls tuus
qui tecū est. v'l trā vires tuas est negotium
solus illō sustinere nō poteris. **S**ed audi
verba mea z cōsilia mea z erit dñs tecum.
Esto tu populo i his q̄ ad deū p̄tinēt vt
referas q̄ dicunt ad eū / oīdas q̄s populo
cerimonias. z ritū colendi. viāq̄s p̄ quā in-
gredi debeat op^o qd facere debeat. p̄uide
autē de oī plebt viros potētes z timentes
deū. in quibz sit veritas. z q̄ oderint auari-
ciā. z cōstitue ex eis tribunos z centurio-
nes qnquagenarios z decanos. q̄ iudicēt
populū in oī tpe. **Q**uicqd autē mal^o fue-
rit referāt ad te. z ipsi faciliōrā t̄mō iudi-
cent. **L**eu^o qz tibi sit p̄tito in alios onere
Si hec feceris implebis impijū dei. z p̄ce-
pta eius potueris sustinere. z oīs hic popu-
lus reuertē cū pace ad loca sua. **Q**uibz au-
ditis moyses fecit oīa q̄ ille suggererat

Edoceatur ex hac scriptura calamo dei
scripta de multis. **S**pecialiter q̄ si moy-
ses loquēs deo familiariter sicut amic^o ad
amicū / obediēter audiuit cōciliū gentilis
hoīs in regimie toti^o synagoge. q̄ntoma-
gis d̄z hoc summ^o pontifex ad dictamē to-
tius ecclēie vel generalis concilij suo nomi-
ne. **R**ursus si iudicia minora reprobantur
in moyse / videam^o in summo pōtifice
z curia sua / qd de tot p̄phanissimis z indi-
guissimis causaz z litigioz cōtinuis z an-
tij occupationibz. **Q**uid de beneficiorū
quorūcūq̄ etiā minorū collatōibz z signa-
tōibz manu pape. **Q**uid de annotaz exa-
ctionibz. **Q**uid de innūeris similibz dicē-

dum iudicabit. relicta omni cura sollicitu-
dine vel studio de omni eo quod spūale ē.
quod diuinū est. qd deniq̄ fidē cōcernit.
z religionē xp̄ianā. **C**oncludim^o tandē
ex dato moisi cōsilio z p̄cepto legis deut.
xvij. et ex institutōe p̄p̄i. **D**at. xvij. q̄ nul-
la fuit hacten^o. nec erit in posterū. p̄uicio-
sior pestis in ecclēsia q̄ omissio generalij
cōciliorū z p̄uincialij. vel in re ipsa vel au-
toritate. **A**utoritas itaq̄ nulla erit. si so-
lus summ^o pontifex oīa velit inferiorū ec-
clesiasticorū vsurpare institutōnes. iura-
status. grad^o. z officia. **N**eminerit itaq̄
summ^o pontifex. datā sibi a deo p̄tatem su-
premiā in ecclēsia ad edificatōem ei^o prout
sapiēs iudicabit. **J**udicat autē sapiēs de
p̄tatis vsu variabiliter / inuariabilis exis-
sicut est generale conciliū. z hoc pro tem-
porū locorū reliquaz q̄s circumstātiarum
diuersa qualitate. **T**eneat ergo suū iudici-
um. z maneat ecclesiastica policia optimo
regimie. quale fuit sub moise gubernata /
qm̄ mixta fuit ex triplici policia **R**egali in
moise. **A**ristocratica in. lxxij. senioribus. z
in timocratica dum de populo z singulis
tribubz sub **M**oise rectores sumebantur.

Sed opponūt plurimi nolētes ad or-
dinarios remitti ministrozū ecclesiasticorū
institutōes neq̄ p̄ electōem. neq̄ p̄ col-
latōez. **E**xpertū est in q̄ntū q̄ turbaret oīa
vēderēt dissiparet. p̄tim cupiditate carna-
li. p̄tim seculari p̄tate tracti. de literaz q̄z
studijs actū eēt. **U**ex in p̄mpto est r̄ficio /
corrigeret summ^o pontifex abusus h̄mōi.
z autoritatis seueritate sup̄ma vigilanter
adhibita. poneret aspera in vias planas
deponeret potentes intrusos de sede. z ex
altaret humiles. sine p̄ce vel m̄ere. **H**oc
est enī architectoris officij **P**uz vero pec-
cat in his summus pōtifer / q̄s ministrozū
corrigeret. vel p̄sumeret vel poterit. **D**ices
q̄ hoc poterit generale conciliū. **F**ide qz
nec crebro. nec facilliter habet. **U**ix enim
statuit libenter aliquis sibi correctōis iu-
diciū. **D**eniq̄ si propter abusus ordinari-
orum in ministrozū institutione putent
aliqui sublatum esse ab eisdem hoc exerci-
tium. similit̄ in papa ratōnem. q̄ ab eo de-
beat vsus tolli nūc inueniri dicūt ab alijs
maxime dum recipit annatas / quoniā ex
hac copula q̄d̄ diu p̄seuerauerit oriet̄ in eu-
tabilit̄ / leprosa pestis symonie / inficiēs
sua cōtagione. nedū caput. s̄z pene singla-

De potestate

ecclesie membra. **S**upervt apponatur si
cut apponi querit in reformatioe puifio.

Consideratio. IX.

Potestas ecclesiastica si consideretur
quo ad usum vel exercitium. illa
mutabilis est et multipliciter vari-
abilis. **H**ec consideratio cum duabus prece-
dentibus soluit protin⁹ questionem hanc. **S**i
potestas ecclesiastica sit immediate a deo. vel me-
diate ab hominibus. **N**am considerando eccle-
siasticam potestatem primo modo concedendum
est absque ulla dubitatioe quod illa fuit et est im-
mediate a deo homine christo. sic quod a nullo alte-
ro fuit instituta. **N**ec congregatio totius univ-
ersitatis hominum. secluso christo potuisset sibi
potestatem hominibus instituire. quemadmodum pos-
tuit vel potest instituire sibi potestatem imperia-
lem super omnes. potestatem regalem. potestatem ducal-
tium. comitatuum et baroniarum et ita de reliquis
potestatibus pure secularibus. **N**on autem potu-
isset sibi instituire sacerdotium. nec papatum si-
cut habet ecclesia. **N**ec similiter destruire
sicut nec mutare legem christi. que mutatio sequi-
tur de necessitate putat arguit apostolus. quod trans-
lato sacerdotio necesse est ut legis translatio
fiat. **S**i vero potestas ecclesiastica consideretur
secundo modo tunc in principio nascens ec-
clesie collata est immediate a deo tamen petro
quod apostolis et discipulis. quibus immediate christus
contulit sacerdotium super corpus suum vix et
super mysticum vix et apostolus dicit se recepisse eu-
angelium non per homines. et sicut mysterium et mis-
trationem corporis christi. **E**go inquit accepi a domino
quod et tradidi vobis etc. **E**t ita consequenter
probabile est quod sicut christus immediate contu-
lit hanc potestatem primitivis apostolis et disci-
pulis applicando. scilicet istis et non alijs. sic et
immediate concessit usum. actum vel exercitium
um. quod dans formam dat consequentia ad for-
mam. **D**icimus tandem his non obstantibus vel
ita se habentibus quod successores petri et alio-
rum apostolorum de communi lege. secluso miraculo
vel noua reuelatione. fuerunt et sunt institu-
ti mediate per homines. ut per consecrationem et ele-
ctionem vel aliam institutionem. **U**sus similiter
vel exercitium receperunt atque recipiunt medi-
ate per humanum misterium vel concessionem.

Et forte quod ad usum vel exercitium potestatis
ecclesiastice. sic euenit ipse etiam apostolis et
discipulis. quod post immediatam concessionem
vtriusque. scilicet potestatis et usus. facta a christo. primo
modo crescente numero fidelium fuit ad tollendum

scisma et ad exemplandum posteris. limita-
tio facta talis potestatis quo ad usum et hoc per
petrum summum pontificem de consensu totius
ecclesie primitiue vel generalis concilij. ut
non quilibet posset in quolibet vti potestate
sua attenta christi ordinatione primaria quod vos
luit ecclesiam suam regi principaliter sub vno.
et ab vno monarchice. sicut est vna fides
vni baptismus. vna ecclesia. vnitatem capi-
tis. tam primarium quam vicarium. quam iste est op-
timus principatus. presertim in spiritualibus ad
conservationem vnitatis fidei ad quam obligatur
omnes. **N**on sic autem est de legibus civili-
bus quod debeant esse similes. et eadem apud omnes
nationes propter varietatem morum et condi-
tionum in diuersis prouincijs. **Q**uonia in su-
per gladius ecclesie spiritualis est videlicet
exercitatio. que potest extendere se quantum
libet in longinquis nationes. **A**lium est de
gladio materiali. **P**ropterea non oportuit
nec forsitan expediuit quod in temporalibus potestas
te cetera perseueras monarchia per orbem vni-
uersum sicut de spirituali potestate predictum insti-
tutum fuisse iure diuino primitivum persona petri
Iohanne. vi. **P**asce oues meas putat sci docto-
res et ecclesia tenendum tradiderit. **S**uma-
mus enim materiale. conformem traditio-
ni. spirituali quod inuenit in sole. quod fons luis est
non illuiat ab alio corpore sed illuians. **D**e-
inde sunt alij que ab eo illuiantur et consequenter
illuiant. nonnulla vero que illuiant sed illui-
minandi virtute caret. quam in ipse lux occu-
bit. **E**xemplum aliud est in Angelica tripli-
ci hierarchia vni licet quo ad naturam gratiam
et gloriam. sit quilibet angelus immediate forma-
tus a deo. nihilominus quod ad exercitium actum
hierarchicorum que sunt purgate illuiantur per
tres primi ordines hierarchisant non hie-
rarchisati ab alijs. **T**res medij hierarchi-
sant et hierarchisant. **T**res infimi hierar-
chisant. et non alios angelos hierarchisant.

Papalis autoritas suo modo cum cardinali
imitat triplicem primam. **A**ltera vero medi-
am. imitat patriarchalem. **A**rchiepiscopalis. episco-
palis et sacerdotalis autoritas in hominibus subie-
ctos sibi. **Q**ui dicit propter curatos. vel etiam pro-
solos titulares episcopos carentes plebe. **U**lti-
mi sunt istar etie hierarchie. que hierarchi-
sant in ecclesia sed non alios autoritative
hierarchisant quemadmodum sunt populi et
simplices religiosi secundum dionysium.

Consideratio .X.

Potestas ecclesiastica in sua plenitudine est formaliter subiective in solo romano pontifice. Supponitur itaque prius quod licet aliquis possit eligi in papam non sacerdos. sicut eligi aliquis in episcopum. Ipse nihilominus appellari non potest aut deus summus pontifex nisi fuerit in sacerdotem et episcopum consecratus. Et quis ex electione possit aliquid iurisdictionis habere. non tamen habet auctoritatem in episcopum plenitudinem ecclesiastice potestatis tam ordinis quam iurisdictionis versus quod perspicuum est ex terminis.

Dicit autem consurgit equiuocatio non modo propter dominos iuristas qui loquentes de plenitudine potestatis papalis solum loqui videntur de potestate iurisdictionis ex quo locutio videtur hec absurditas sequi quod pure laice imo et femina possit esse papa et habere plenitudinem ecclesiastice potestatis. Supponitur insuper etiam dicitur quod ex institutione christi nullus in ecclesia debet dare vel suscipere gradum hierarchicum qui sunt purgare illuminare et proficere. si non interveniat vere vel interpretative auctoritas summi hierarchice vel monache in ecclesia sancta dei quatenus in ea videtur confusio et oportuno regimine gubernetur ad exemplar ecclesie triumphantis. propter quod dicitur **Io. in Apo.** se vidisse novam civitatem hierusalem descendisse de celo. Et moysi dicitur **Ex. vi.** vide ut omnia factas iuxta exemplar quod tibi ostensum est in monte. Supponitur rursus illud philosophi quod actus sunt supposito. Tandem ex his precedentibus possumus describendo dicere quod plenitudo potestatis ecclesiastice est potestas ordinis et iurisdictionis que a christo collata est supernaturaliter petro sicut vicario suo et monache primo pro se suis successoribus legitimis usque in fine seculi. ad edificationem ecclesie militantis. pro consecutione felicitatis eterne. Dicitur in hac descriptione supernaturaliter. ad differentiam potestatum vel iurisdictionum. que successoribus petri potuerunt convenire secundum leges humanas civiles et politicas. vel dicuntur iuris naturalis. quod vult ut summus in aliquo pollicia gaudeat multis honoribus et privilegiis super alios vel ex speciali donatione seu donatione principum et aliorum secularium vel tandem ex ipsius ecclesie seu conciliorum generalium favorabili concessione. sicut civitas perfecta. suo capiti naturaliter dare potest. Cuius concessione una fuit ratio non mala quatenus honores in interpretandis iuribus et emergentibus quotidie dubijs circa

regime ecclesiasticum quia facilior est recursus ad papam cum curia sua. quam ad ipsum generale concilium. Que causa movit ab initio. reges instituere. et eis potestatem leges condendi et interpretandi tribuere. Hanc autem distinctionem non attendentes aliqui putaverunt omnia que nunc summis pontificibus communiunt. competere ex primaria christi institutione et immutabili iure divino quod falsum est quoniam staret aliquando esse verum. papa et perfectus qui careret actualiter multis talibus privilegiis et honoribus in quibus non consistit plenitudo ecclesiastice potestatis. qualis in petro fuisse descriptum et quia nullus hominum propter christum imo nec ecclesia tota conferre potuit. ita nec auferre sicut in consideratione. et notatum est.

Contentendunt nunc aliqui pollentes literis quod post institutas per generalia concilia regulas super electionibus faciendis. et beneficiis per ordinarios conferendis iuxta fundatorum intentionem. que admodum observata de iure priorum natus apud laicos. nequaquam licitum fuit papae tales cassare regulas. presertim ita generaliter et passim per reservationes. et aliter sicut visum est a centum annis vel ultra. Non licuit propterea facere. tot et tales non obstantias eorum que constituta sunt in generalibus conciliis. que et qualibus non obstantibus uti solet passim in bullis suis. adeo quidem. ut Alexander quintus inducit sit in presentibus quibusdam bullis ponere non obstantiam huius saluberrimi ac celeberrime observati statuti. **Disversusque sermo.**

At vero respondet alij. non ad originem ecclesiastice potestatis positam a iure divino tantum de considerantes. quantum respiciunt decretales cum glossa allegantibus concordantibus sine numero doctorum vni ad alterum. ut ovium gregi mos est. Respondet inquam per vnicum verbum. quod semper intellexit concilium generale. auctoritatem summi pontificis exceptam esse in omni constitutione sua qualicumque. Nimirum quia posuerunt isti papalem auctoritatem supra concilium. aut saltem non impari. Est autem certum apud eos quod par in pare. et minor in superiore non habet imperium. **Benedictus** autem deus qui per hoc sacrosanctum **Constan.** concilium illustratum diuine legis luce. dante ad hoc ipsum. veratione presentis scismatis intellectum. liberauit ecclesiam suam. ab hac pestifera. perniciosissima magis doctrina. qua semper manente. perseuerasset semper scisma nutritum ab ea. **Declaratum** nempe decretumque est quod et sine papa generale concilium conuocari. **Et a**

De potestate

concilio papa iudicari certis casibus potest. Quod in super habet auctoritatem generale concilium prescribere leges seu regulas secundum quas plenitudo potestatis papalis non quidem in se quod semper eadem est sed in usu suo moderanda regulandaque est. Neque putandum est in super concilia generalia sic excepisse papalem auctoritatem in constitutionibus suis. ut eidem permittit res effrenis libtas ea destruendi leuissime que tanta grauitate et digesta sapientium maturitate condita sunt. Intelligit ergo papalis auctoritatis exceptio facta prout occurreret necessitas. ut euidentis utilitas postulat. ubi primum recursum ad generale concilium non parebat. Alioquin non erat ibi uti plenitudine papalis potestatis sed abuti plenissime. Vtrum vero validum fuerit et ratum quicquid ex abusu tali processit diffinire sub vna generalitate non audeo. Scio quod multa sunt iniqua multa in expedienter multa in deformatione ecclesie. que tamen facta tenent. Ceterum videtur apponenda per hoc sacrosanctum generale concilium talis declaratio per quam appareat quo pacto auctoritas papalis et quousque cognoscat excepta in constitutionibus vel iam factis vel de nouo condendis. quoniam ut aiunt non est ad preterita lex. Dim denique male gestorum preteritis temporibus cessatio vel annullatio. neque facilis neque forte in iudicia. et in expedienter plane videretur. **A**tendatur regule que sequuntur facientes ad elucidationem precedentium de legum vel constitutionum interpretatione

D **P**rima leges humane dantur secundum illa que ut in pluribus accidunt. Quoniam omnes casus particulares enumerare. et remedium specialis legis apponere neque possibile est humano legislatori. cum sint in infinitum variabiles. sed nec expedit propter confusionem fastidiosissimam immo et perplexam. que ex illa multiplicitate consurgeret. Erit autem lex secundum usum. honesta iuxta possibilis seruari et secundum consuetudinem patrie. loco temporisque conueniens necessaria. utilis manifestaque ne aliquid per obscuritatem in captatione contineat. nullo priuato comodo. sed per communi utilitate conscripta. Altera regula. leges humane que feruntur generali prout debet exceptionem recipere dum deficit ratio legis. quam videlicet legislator si adesset. vel alius prudens interrogatus exciperet a generali constitutione casum particularem. que taliter aut taliter occurreret. **D**ec autem exceptio multi

pliciter nominatur. quamque Epikeia. sicut ab Aristotele quandoque Juris interpretatio. sicut a legibus quandoque dispensatio sicut a canonistis quandoque bona fides sicut a politicis. dicentibus bonam fidem esse ubi non silas vnus aliud agit. quamque dicit equitas sicut ait propheta domino. Omnia mandata tua equitas hoc est secundum equitatem implenda. Tertia regula. Triplex inuenitur iuris interpretatio vel exceptio. Quedam est iudicialis potestatis. spectans ad legum iudices quemadmodum dici solet. Cuius est condere et est interpretari. Quedam est doctoralis auctoritatis spectans ad illos quibus data est auctoritate summi pontificis licentia interpretandi scilicet iura vel que super his interpretandis. scilicet pollet arte vel experientia iuxta illud Cuiuslibet experto in sua scientia credendum est Erit rursus. Vnusquisque bene iudicat de quibus nouit. Quedam interpretatio est inuitabilis necessitatis. potens cadere circa quemlibet. dum certitudinaliter videtur imminens periculum suum nisi vi repellatur. et egerit contra generalia verba legis. que casu est sine culpa apud deum. quibus dolere debeat quod incidit in hanc necessitatem. **E**t si docere potest legitimis testimoniis apud iudicem humanum absolutus erit. aliter non. quoniam apud illum idem est de illis que non sunt. et que non apparerent. Quarta regula. Juris interpretatio. seu dispensatio. vel exceptio que est iudicialis potestatis hoc operatur. quod agens. pro verba legum non puniuntur apud homines in exteriori foro. Sed apud deum in foro conscientie. peccabit vterque. scilicet dispensans. et cum quo dispensatur si talis non fuerit que dispensat. quale descriptum est per fidelis et prudentis. Fidelis ne pro modo prius fauorem vel honorem quasi fuerit derelicto domino vel communi bono Prudens ut circumspectus vndique ratio legis. et legislatoris intentio. **A**t eius dispensatio. pro mensuratio seu distributio boni communi. que est lex. ad singulos secundum legem intentio. putat circumspectam varietas occurrerit que dispensatio si non fideliter et prudenter fiat. ea appellatur **B**erum. dissipatorem non dispensationem. intellige que ad deum conscientiam. si hoc constiterit aut constare debuerit Tenet vero frequenter apud homines secundum exteriora iudicantes hec dispensatio si non contineat errorem apertum. Aut nisi fuerit superior lege prohibita quod dicitur propter statuta fieri possibilium circa papalem usum potestatis per generale concilium. Quinta regula Juris interpretatio vel exceptio que est doctoralis auctoritatis releuat plimum. non

obedientes nudo legis verbo. tñ quo ad iudicia forensia. sicut est ab expensis releuatio. q̄ in foro conscie & diuino iudicio / p̄seruim dñ sunt doctores famati. plures et experti in arte sua. & in morū honestate p̄bati. Alioquin sepe mentis iniquitas sibi. dum corrupta est p̄ceyel p̄cio **E**ccēat enī munera. etiā oculos prudētū **E**tiā credit̄ **A**restotili exp̄ientie verba loquētī **H**aliācia facit errare. nedū circa cōclusiones elōgatas a primis p̄cipijs s; in ip̄ismet p̄cipiorū moralitū tanuis. quēadmodū reputabaf olim latrocinii apud almanos / licitū teste **Julio** de bello gallico **A**c peccatū innaturalē sordidū ap̄d romanos fm aplm ad eisdē. **E**t ita de plib; hoib; dat̄ in reprobū sensum. p̄ varietate dānatōis vicioꝝ **S**exta regula **Juris** interpretatō vel exceptio. disp̄catō. s̄lt̄ exigit dñ fit altero p̄dictoꝝ modoꝝ iudicialit̄ vel doctrinaliter q̄ habeat duplex intuitus. vn̄ ad bonū diuinū & publicū. **A**lter ad p̄ticulāre cōmodū illiꝝ p̄ quo fit iuris interpretatio vel disp̄catō **E**uenit itaq; sepiꝝ q̄ dñ pas sim laxat rigor legis et quadā vt fingit cōpassione. & misericordi cōdescēsiōe ad aliꝝ quos p̄ticulares positos sub lege / deperit ex altera p̄te stabilitas & rigor discipline q̄ rigor est p̄cipue in oī legeseruatōis **D**ocu crūt hoc romani q̄ p̄rios etiā filios occiderunt. q̄ in seip̄os rigore legū suaz exeruerūt. quatinꝝ disciplina militaris. & obediētia legalis inuiolata maneret. **D**ocent hoc fr̄es **Arthuf.** q̄ sup̄ esu carnū. v̄l nū q̄ vel rarissime dispensatōem recipiūt **A**c p̄inde disciplina regularis viger ap̄d eos que q̄ntū sit collapsa apud religiōes q̄sdā alias passim dispensatōib; vtētes / videre stupor & dolor est. **S**up̄ quare iā **Bernardi** pro tēpe suo q̄rela nascebat. **Q**uid mō dicendū putabimꝝ de tā facili vt appellāt disp̄catōe p̄ papam & platos sup̄ iuram̄tis licitis. **S**up̄ votis rōnabilib; **S**uper imensa bñficiōꝝ pl̄alitate. **S**up̄ generali concilioꝝ nō obstātia. **S**up̄ priuilegioꝝ r̄ exemptionū cōe ius priuantiū / cessiōne: **Q**uis oīa dinumeraret p̄ quehūcviꝝ goꝝ ecclesiastice. imoz euangelice discipline totꝝ vere languit. emarcuit. euauit: **P**rouideat sup̄ oib; sacrosctm̄ hoc **C**onstitiē. conciliū. **F**undat̄ in hac radice stabilitas legū. q̄ consuetudo est optia legū p̄sitiuarū interpret̄. ita si neq; iuri diuino

neq; naturali fuerit cōtraria. **F**undat̄ & illud **A**resto. politisantis. **N**on esse dandū premiū inueniētib; nouas leges. q̄uis in se meliores extiterint. qm̄ mutatio legum frequēs causat instabilitatē. neq; p̄mittit eas in cōsuetudinis fixa radice roborari. **H**oc ania duertāt qui ad oēm motū capi tis ad osse quod bonū agi fantasiatū fuerit / cōdere satagūt nouas leges / penas penis adijcere. q̄si sup̄ oī re que bona est si fieret. bonū sit & expediēs legem penalem addere. **N**on enī res publica regit̄ per si:

Fundat̄ in eadem radice. rōnabilitas abolitōis vel abrogatōis. quarūdam legū posituarū p̄ oppositos mores subditoꝝ qui uersi sunt in naturā **F**undat̄ & rōnabilitas p̄missiōis quorundā maloz. non vt approbent. sed ne punita ruant in det̄erius **F**undat̄ & ius p̄scriptōis puniētis ne fiat incerta dñia / neglectores rez. p̄ priarū ac iuste trāfferētes etiā apud deū & consciām tale dominiū in bone fidei possessorē & p̄scriptorē legitimū.

Consideratio. XI.

Potestas ecclesiastica in sua. plenitudine est in ecclia sicut in fine. & sicut in regulāte applicatōnem et vsū huiusmōi plenitudinis ecclesiastice potestatis. p̄ seip̄am vel p̄ generale conciliū ip̄am sufficiēt̄ & legitime rep̄ntans. **C**ōstat utiq; datā fuisse petro plenitudinē ecclesiastice potestatis a x̄po ad edificatōnem ecclesie sue sicut cōformiter ad apostolū. ponit descriptio **P**ropterea loq̄tur **August.** cum alijs q̄busdam. q̄ clauēs ecclesie date sunt nō vni sed vnitati. et q̄ date sunt ecclesie. **E**t hoc cōuenienter potest intelligi modis quos explicat cōsideratio. quoniā clauēs date sunt p̄pter eccliam & vnitatē eius / tanq̄ propter finem.

Potest etiā dici in ecclesia vel in concilio hec plenitudo ecclesiastice p̄tatis / nedū in se finaliter. sed alijs duob; modis vide licet quo ad applicatōem ad hanc vel illā personam. **E**t quo ad vsū regulandū / si fortassis in abusum verti quereret. **C**ōstat his tribus modis plenitudinē ecclesiastice potestatis esse in ecclia. et in generali concilio tanq̄ in gerente vices eius. **E**t quidē de duplici modo / p̄rio & secūdo non est difficultas. **S**imiliter nec de tertio si cōsideremus descriptiōꝝ plenitudis

De potestate

ecclesiastice potestatis. ubi ponit quod data est ad edificandam ecclesiam. **E**um igitur summus pontifex habens eam subiective sit peccabilis/ et possit hanc potestatem in destructionem vel conversionem. **S**icut sacrum collegium quod ei datum est. et coassistit quasi civitas aristocratica. non est in gratia vel fide confirmatum. superest ut aliquid sit relicta in obliquabiliter indecumbilibus regibus ab optimo legislatore christo. **f**ine quam possit abusus homini potestatis reprimi dirigi atque moderari. **H**ec autem regula est vel ecclesia. vel generale concilium. **U**n cum medium virtutis aliter non habeat nisi put sapiens iudicabit. finalis resolutio. ad hanc sapientiam fiet ad ecclesiam ubi est sapientia indecumbibilis vel ad generale concilium. **H**ic fundantur ea multa que per hoc sacrum concilium et constituta et practicata sunt. **E**t quod papa iudicari potest et deponi per concilium. **Q**uid eadem in regulacione sue potestatis quod usum subiecti et sibi potest dici. **C**ur ita facis. et ita de pluribus que recollecta sunt in illo sermone. **P**rospere iter faciet nobis deus. **P**ossimus ad hanc considerationem addere quod plenitudo ecclesiastice potestatis. si consideret in sua latitudine. ipsa non est in solo papa. nisi quodammodo fontaliter. potestatem originatione suo modo. **H**ec enim latitudo potestatis complectitur in se alias potestates ecclesiasticas collectiue. a summo usque ad deorsum. **E**t est in eis plenitudo ecclesiastice potestatis papalis tanquam pars integralis in suo toto. et ita non est maior. vel superior ad totam ecclesiam. sicut nec pars maior toto. **S**i vero consideret hec plenitudo in sua summitate. tunc absque ulla dubitatione plenitudo ecclesiastice potestatis papalis. superior et maior est ad reliquos/ sed iam illud quod reliquum est. nullo pacto potest constituere generale concilium in sua ratione formali includit de necessitate. papalem auctoritatem siue papa sit siue non sit. quod si papa est et vult facere debitum suum de conuocando concilium certe debet auctoritari per ipsum. **S**i vero pertinaciter renuit in destructionem ecclesie. iam tunc agendum est ac si non esset et remanet in ecclesia potestas seipsum congregandi. et sibi puidendi ac ordinandi de potestate papali. scilicet de tertio modis quod ad applicationem ad usum/ sicut de capitulorum de cano. vel de vniuersitate et rectore. suo modo dicere. **S**ed occurrit difficultas principalis quod mortuo papa. vel electo. possit ipsum concilium. **P**otest itaque prior consti-

tuere sibi papam vniu modo solito per electos dominorum cardinalium/ vel alio modo per compromissum vel per viam spiritus sancti. si probabile ita sperare possit fieri quod omnes concordarent in vniu. **U**el forte per expectationem diuini miraculi sicut fuit in electione Bathie. **E**t de hac potestate potestatem concilii non est difficultas quin sibi possit facere caput vniu. **A**lia multa sunt que papa mortuo vel electo potest exercere concilium per seipsum vel per organum aliquid quod vice omnium/ que ad modum sepe practicata est in hoc concilio de diuersis sententiis et decretis respicientibus exercitium iurisdictionis coercitiue sicut in vocacione et deposito pape sicut in excoicatione et interdicto. relaxacione et absolutione factum est in causa tridentinarum Argentina. in quibus omnibus introducit sacra Synodus loquens decernens diffinitiuas. **S**ic inuenit in primis conciliis. tunc apostolorum et aliorum concilium loquebatur non papa etiam dum vivebat. **U**n dixerunt apostoli et seniores Act. xv. scriberes acta illius concilii. **U**sus est spiritus sancto et nobis. **E**t simile notat actum. vi. de conuocacione ecclesie per. xij. apostolos. **E**t in conciliis generalibus tales inueniuntur modi loquendi. **P**lacuit sancto concilio. **U**el concilium diffinit. vel statuit sanctum concilium vel sacri auctoritate concilii vel Synodalis ordinatione viget. **E**t ita in similibus. **D**e aliis tertio sunt alia que non possunt exerceri nisi per suppositum determinatum iuxta iam allegatum quod actioes sunt supposito. **C**irca que distinctio est. quod vel illa sunt talia. quia nullus potest exercere nisi sit papa. nec per commissionem nec aliter. **U**el sunt talia que committi possunt per aliquem vel alios per quos exerceri non possunt sed aliter. **E**t in de curato non sacerdote. que potest committere simplici sacerdoti non habenti plebem aliquid. que in cura sua celebret missam et secreta. **Q**uid audiat confessiones et absoluat. que ministret eucharistiam. et ita de reliquis spectantibus ad sacerdotium. **P**otest igitur sicut concilium committere sacerdotibus et agant talia que nec concilium per se nec illi sacerdotes sine commissione vel inia concilii possent exercere saltem licite. **Q**uid circa restat persequendum de illa conditionali si sit aliquid potestas in papa que possit in aliquid in quod nulla altera potestas ecclesiastica potest attingere neque de facto neque de iure. **E**t videtur potestas facere que non iuxta conditionem doctorum sententiam. que dicitur potestatem ordinis esse equalem in omnibus sacerdotibus comprehendendo more apostoli episcopatum sub sacerdotio. **N**on enim videtur que sit aliquis

actus ordinis in quē possit papalis autoritas. quin in illū possit de facto potestas ep̄alis. Ceterū de potestate iurisdictionis quōcūq; fiat sermo videt̄ q̄ conciliū possit illā cōcedere in defectu pape ut in subijciendo. **A** ep̄o. tales populos quales voluerit. p̄ sacramentorū licita et rata ministracione. Et ita practicauit hoc cōciliū circa **S**amayas legatos eis dādo. qui licite possent om̄ia que sunt ordinis et sp̄ualis iurisdictionis. Proinde q̄d de largitiōe indulgentiarū tenendū sit lectori interim cōsiderandū relinq̄. si solius pape cōcessiōe. mediate vel immediate tradi possint. Putant aliq̄ q̄ p̄t̄as hec respicit clauēs in foro penitentię. Propterea cōuenit in eodez foro cui libet sacerdoti maxime ep̄o. si nō fuerit hec p̄t̄as a sup̄iore. quo ad vsum l̄imitatā/aut cōuenit illi qui habet curā cōmunitatis ecclesie s̄m̄ thomā. Cōciliū vero talē curā h̄z. Porro iuxta hūc dicēdū modū potest occurrere scandalū trabens ad hoc incōueniēs. q̄ ecclesia possit b̄n̄ resigi vsq; in finē seculi sine papa/ vt si generale cōciliū daret licentiā om̄ib; ep̄is sacerdotibus cui libet supra plebē suā absq; vlla iurisdictionis limitatiōe vel restrictiōe. qz sic ep̄s posset constituere sacerdotes. imo et ep̄os licite et rate. et vti clauib; ita de reliquis oib; hierarchicis actib;. Rūdem q̄ et si ad tps aliq̄d generale cōciliū possit aliq̄d tale facere. qm̄ habere papā est p̄ceptū affirmatiū. obligās ad sp̄. s; nō p̄ sp̄ sicut apparuit dū vacauit sedes p̄ duos aut tres ānos. sicut et nū vacat. **N**ihilominus generale cōciliū neq; debet. neq; possit talē defectū capitis vsq; in finē seclī tollerare. st̄ate lege p̄t̄ tñ sup̄plere dū necessitas v̄get. vel suadet euident̄ utilitas. et hoc vel p̄ vnū ep̄m̄ q̄si vicariū. vel p̄ plures. si mul aut successiue. Et hoc mō dicit̄ eē plenitudo p̄t̄as ecclesiasticę in ecclesia supplētiue. **C**ognoscim̄ ex his q̄ false sunt et iuriōse cōcilio generali. tales assertiōes q̄ negant ab eo vel ab ecclīa. executōz p̄t̄as sup̄me iurisdictionis. **R**egāt in sup̄ decernēdi vel diffiniēdi p̄t̄atē/dū papa ē/reponēt̄es in eo solo hāc autoritatē diffiniēdi. cū ex multis cōcilijs et certa rōe cōstet oppositū. **A**n et apostoli miserūt in samaria perz. et **J**ohes tanq̄ subditos ecclesie. Et **i**acobus p̄tulit diffiniōez sacri cōciliij sup̄ cessatiōe legaliū. de quo **Act. xv.** notatū est qm̄ tñ pe-

trus p̄sidebat. et residebat in ecclīa legitime/ cū esset in grā p̄firmat̄ die p̄tecostes.

Possim̄ tandē canones apparēter discordes sup̄ laude plenitudinis p̄t̄as papalis rōnabiliter ad cōcordiā reuocare si distinctiōez trimēbrē acceptiōis ecclīastice potestatis acute viderim̄. **H**anc enī potestati formaliter et in se consideratā p̄t̄o mō/ nemo iudicare p̄t̄ neq; **A**ugusti. neq; populus neq; tot̄ cler̄. imo nec vniuersalis ecclesia. **S**ec̄ in alio duplici mō. **A**n sicut ex cōsideratiōe p̄t̄as h̄ stupendēz miraculose ip̄atores etiā et reges p̄cumbunt ad oscula pedū pape. Et inde cōsurgit aliq̄n ex hūana fragilitate arrogans sup̄bia in p̄sona pape referētis ad se q̄d impēdit potestati. **N**on aliter existimandū est de p̄oribus sanctis patrib;. extollētib; papā miris modis. Et inde suborta est in quibusdā summis p̄tificib;. arrogātia maior debīto. q̄d est vsurpare id q̄d iure non poterat.

Hinc cuidā gloriāri q̄ pedib; suis cōculcāret imp̄atoris caput: retudit hāc arrogantiā/ acriter satis. **I**mpator hoc mordaci verbo. **N**ō tibi inq̄t sed petro. **H**ic fit p̄t̄erea q̄ absq; mendaciōe vel adulatiōe papa neq;ssim̄/ p̄t̄ appellari sanctissimus p̄t̄ adorari cultu dulci vsq; ad oscula pedū et ita de reliq; honorib;. **S**ic ecclīa q̄ maculā non h̄z neq; rugā que instat **M**arie virgo est et m̄. introducūt qm̄q; tanq̄ peccatrici sordida non quidē p̄ se. et in se. s; p̄ peccatis filiorū. sicut anima sana fert et regit corpus egrorū.

Consideratio. XII 3

Potestas ecclīastica papalis nō ita habet dominiat̄ iura terreni simul et celestis imp̄ij q̄ possit ad libitū suum de bonis clericorū. et multo minus laycorū disponere. q̄uis concedi debeat. q̄ habet in eis dominū quoddā regitiū directiū. regulatiū. et ordinatiū. **D**e claratiōe huius consideratiōis quā discretio moderat̄ atq; mediatrix ponit inter errores oppositos/ dum facere meditari occurrere visa est prout in ipso meditatiōis mee secreto. duplex improba pestis. **R**omen vnius detractio liuida. **R**omen alterius adulatio subdola. **P**rima potestate ecclīasticam dep̄mens. subijciebat tempali. **A**ltera susstollebat in immēsūz velut ad similitudinē altissimi p̄fundens iura

Monotefferon siue

cuiuslibet alterius præsatis. Tolle tolle clamat detractio temporalitatis omnium / ius vel dominium ab ecclesiasticis. Quare? Quia sic instituit christus. cuius ista vox est. Nisi quis renūciauerit omnibus que possidet non potest me esse discipulus. Sic improperabat Iulianus apostata christianis. rapiens eorum facultates. Addit detractio que ecclesiastici nequaquam capaces sunt iurisdictionis temporalis. etiam si principes alij conferre voluerint. Inducit apostolum quod nemo militans deo implicat se negociis secularibus. Addit detractio. Nihil habere ecclesiasticos. neque decimas. neque oblationes quamotenus alias dotaciones vel possessiones nisi ex pura elemosina donantium. Et que ab ecclesiasticis peccatis saltem habitualiter possent per seculari potestate optimo iure tolli. quod data est præsatis hec secularis in vindictam malefactorum. neque sine causa gladius portat. Addit quarto nitens apostoli verbis. Hentes alimentum. et quibus tegamur his contenti sumus / quod quicquid habent ecclesiastici ultra simplicem vicium et vestitum totum illud est pauperum. cuius retentio nondum furtum vel rapina simplex est / sed sacrilegium putatur detorqueat ad hanc sententiam tam hieronimi verba quam bernardi. Quid tandem detractio ecclesiasticos omnes ad illam apostolorum et discipulorum primam paupertatem. sine equis. sine thesauris sine calciamentis sine possessionibus. de necessitate salutis redigere. execras in ecclesiasticis pompam omnem vel seruentium. vel ciborum vel equorum vel indumentorum. **R**esurgit ex aduerso blandiens et subdola adulator. et ad aures ecclesiasticorum precipue summorum pontificum insusurrans. **Q**uanta est contra sublimitatem ecclesiastice præsatis tue. **S**acerdote. quam nihil est secularis autoritas tue comparata. **Q**uia si cut christo collata est omnis præsatis in celo et in terra. sic eam christus omnem petro suisque successoribus dereliquit. **U**nde nec constantinus quod quod Siluestro pape contulit. quod non esset proprium suum. sed reddidit iniuste detentum. Porro sicut non est potestas nisi a deo. sic nec aliquid temporalis vel ecclesiastica imperialis vel regalis nisi a papa in cuius femore scripsit christus. Rex regum. dominus dominantium. **D**e cuius præsatis disputare. instar sacrilegii est. cui neque quisquam dicere potest. **C**ur ita facis. **S**i etiam temporalia omnia si ecclesiastica bona. atque dominia mutauerit. diripuerit distraxerit. **D**entio: si non inueniuntur hec scripta

ab illis etiam qui sapientes sunt in oculis suis. **S**i preterea non inueniuntur fuisse per aliquos summos pontifices hec credita. **N**otum est illud Satirici. Nihil est quod credere de se non possit cum laudat deus equa potestas. **E**t illud comici de adulatore. **D**ic peccato et stultis insanos facit. **S**entient autem adulator. quod adque nimis se cognosci. studet quasi modestiori sermone depressius vti. ut credibilior appareat. **C**oncedit seculari potestati possessiones et iurisdictiones proprias quam tollere neque pro libito papa. **R**ecognoscit Constantinum vel alios principes aliquid ecclesie nouiter contulisse. **N**ihilominus tradit quod summus pontifex supremus est monarcha nedum in spiritualibus. sed temporalibus habens potestatem hanc immediate a christo. sed alij reges omnes et principes suam recipiunt dominationem ab eo. et solum mediate a deo. **A**liquin ut monstruosus esset hic mundus. si haberet tot capita que non sub unico regerentur. **R**ediretque manichei deliramentum ponentis duo principia. **U**num bonorum et spiritualium. **A**liud malorum et temporalium. unde et sicut corpus est propter animam. et ab anima uiuit et regitur. sic potestas secularis propter spiritualem a qua recipit suam esse legitimam. **Q**uia autoritate spiritualis que negat vel impugnat sint inter se foris ecclesiarum prout gladio vel spirituali exercitacionis sicut catholici vel debellacionis sicut infideles feriri. **E**t eorum dominia vel bona in alios transferri. **H**anc existimacionem habuisse visus est Bonifacius octauus in quadam decretali. **E**t in hac fundari putat ab aliquibus dominorum prutenorum aduersus infideles debellacionem. suorumque bonorum et dominorum conquisitio. **P**utat ab alijs depositio vniuersi Regis francie per papam zachariam. hic esse fundata tamquam papa sit que transferre possit reges et regna. **R**ursus aduertens. adulatio. durum esse multis hunc sermonem. et ideo minus credibile studet loqui restrictius / concedens quod sicut ante petrum fuerunt apud infideles vera dominia quemadmodum irrefragabilis autoritas sacre scripture et euangelice narracionis testis est. **S**ic non oportet nunc post petrum. ut omnis præsatis imperialis Regalis vel altera secularis sit immediate robur habens a summo pontifice sicut rex francorum christianissimus superior hoc modo non habet nec recognoscit in terris. **I**dcirco transfert verbum suum adulator loqui de dignitatibus officiorum et bonis ecclesiasticorum que omnia sic subijcit

summo pōtifici vt quicquid circa ea placue-
rit disponere mutādo transferēdo. appro-
priando hoc possit hoc teneat ratum sit
licet hoc sine causa. licet cū peccato suo pe-
gerit / quous pētū circa hoc vult adulario
longe a papa sit facere. vt eū symoniā pos-
se neget cōmittere. quoniā sua sunt omnia
ecclesiastica bona. **Cōcedit** insup q̄ sup ius
est / potens ab altero ius suum tollere r q̄
nec ab eo appellari / neq̄ euz iudicialiter
euocari. nec obedientiā ab eo subtrahi. p̄-
sertim extra casum heresis sit aliquaten⁹
possibile. **Hic** solus symbolū fidei cōde-
re hic solus causas eiusdem fidei. r maio-
res ceteras tractare potest / solus vt iaz ta-
ctū est. diffinitōes. regulas. leges. r cano-
nes condit. **Alioquin** quicquid p̄ alios dif-
finitur. decernit. cōditur. statuit. irritū est
r inane. **Nec** aliqd̄ ex eis que statuerit. p̄-
nisi per ip̄m quolibet cassari vel infringi.
Falloz si nō ante celebratiōem hui⁹ sacro-
sancte **Constañ.** synodi sic occupauerat
mentes plimoz. literalū magis q̄ litera-
torū ista traditio. vt oppositoz dogmati-
sator. fuisz de beretica prauitate vel nota-
tus. vel dānatus. **Hui⁹** rei signū accipe /
quia post declaratiōem ex theologie prin-
cipijs luce clarioz. r quod vrgentius est
post determinatiōem r practicatōem eius-
dem sc̄te **Synodi** / inueniuntur q̄ talia pa-
lam asserere non paueant. tam radicātū r
vt cancer serpens tā medullit⁹ imbibituz
fuit hoc p̄isce adulariōis virus letiferū.
• Tandē miserāte deo moderatiz discre-
tio. collustrata lumine legis euāgelice. me-
diam ac regiā viam tenēs inter deuios er-
rores extremos. detractōnis r adulariōis
ponit dictā hanc cōsideratiōem duodeci-
mā cum prioribz. tanq̄ signū aliqd̄ osten-
siuū itineris recti. ne forte offendāt ad la-
pidem erroris. pedem sue inq̄sitiōis scru-
ratores veritatis. **Unde** dicim⁹ ecclesias-
ticos r capaces esse bonozū tempaliū. et
multa eis ex debito. nō ex elemosina pura
cōpetere. r nō debere eos coerceri. vel spo-
liari p̄ secularē potestātē. nisi vocata sit in-
sui iuris subsidiū. quod dicit̄ propter he-
reticos r rebelles. **Possunt** ipsi deniq̄ cū
diuitijs aliter q̄ apostoli viuere cōuersari
vel incedere pro tempoz locoz r aliaruz
circūstantiaz varia qlitate / prout sapiēs
iudicabit. **Nec** ita sunt hieronimi vel ber-
nardi verba. generaliter ad om̄es ecclesias

sticos tanq̄ propriū habeāt nihil. detoz
quēda. **Donachis** autē quib⁹ loqueban-
tur alia lex est. **Vitam⁹** ex aduerso stul-
tas r falsas adulariōis insanias. attribu-
entes summo pōtifici plenitudis potesta-
tem. q̄lem descripsim⁹ que tāta est quantā
sapiētissim⁹ legislator p̄ps preuidit suffi-
cere ad edificatiōem continuam ecclesie
dilectissime sponse sue. quā propria mor-
te firmauit r dotauit. **Cui** p̄tati detrahere
esset impietas sacrilega indignissimaq̄.
Sed glorificent deū qui potestātē talem
dedit hominibz. misericordissima pietate
sua. que potestas q̄to sublimior est pul-
crior r dignior. tanto ne vertat̄ in abusus
vilē. turpem. et indignū. prouidere debet
summ⁹ pontifex eam vt sapiēs iudicabit
regulare. **Quid** autē sapiētius in terrz ge-
nerali cōcilio quod r sp̄sancto regitur. r
cuius agifrenis summa libertas est. **Pre-
clare** dixit **Aresto.** Non esse seruitutē obe-
dire legibus. **Addam⁹** summū pontifi-
cem cū collegio suo ita presidere bonis ec-
clesiasticis. vt de eis statū habere sufficiē-
tem r decentē oporteat. **Sed** nō ita vt ca-
put grauiduz membra reliq̄ obruat mole
sua. neq̄ velit vsurpare p̄tra naturā singu-
laris mēbri om̄ia officia mēbroz / quib⁹
singulis vt ait apostolus p̄riū datum est
officiuz. **Nam** si om̄ia ocul⁹ vel caput vbi
pes r vbi man⁹. **Cōcernit** hoc collationē
beneficiorz / multiplicatē exēptionū odio-
sissimā. plenā erroris r p̄fusionis in eccle-
siastica hierarchiaz ita de reliq̄s. **Reserua-
tionē** p̄terea tot casuū. tot exēcationū
in foro cōscientie. euocatiōem tā facilē om-
niū causaz ab ordinarijs sint cause ille p̄-
phane sint sacre fidei quales fidei causas
om̄es ab ordinarijs singulis p̄serti in do-
ctrinis notorie scādalisantibz dioceses su-
as / r vbi vigent studia literaz velle phibe-
re quid aliud est. q̄ ianuam grandē erro-
ribz apire. **Postremo** suis se termis
ita potestas ecclesiastica coerceat. vt memi-
nerit potestātē secularē etiā apud infide-
les sua habere p̄ria iura suas dignitates
sua leges sua iudicia. de quibz occupare
se ecclesiastica potestas nō p̄sumat vel vsur-
pet. nisi dū redundat abusus p̄tatis secu-
laris in impugnatōem fidei r blasphemiaz
creatoris r in manifestā ecclesiastice p̄tatis
iniuriā. tūc enī attendere cōuenit vltimā
hui⁹ cōsideratiōis duodecime p̄ticulā. q̄

De potestate

in his ecclesiastica potestas habet dominium quod
dam regium. directiuum. regulativum. et ordi-
nativum. Concludunt hoc nihil fere
aliud rationes et allegaciones omnes induci solite
quod plenitudo potestatis papalis superior est
ad omnem aliam ecclesiasticam et regalem. Quibus
sub hoc respectu potestas vniuersalis ecclesie
vel generalis concilii legitime congregati. di-
ci possit maior in amplitudine vel exten-
sione. maior in infallibili directioe. maior
in maiori reformatione in capite et in membris
maior in coerciua potestate. maior in cau-
sari fidei difficultium vltimata decisioe. ma-
ior denique quod copiosior. complectitur enim saltem
virtualiter omnem potestatem. et omnem politicum
regimen. papale. imperiale. regale. aristocra-
ticum et tymericum prout alias deductum
est ex descriptione concilii generalis que ta-
lis est. Concilium generale est congregatio
legitima auctoritate facta ad aliquem locum.
ex omni statu hierarchico. totius ecclesie ca-
tholice. nulla fidei persona que audiri req-
rat exclusa. ad salubriter tractandum et ordi-
nandum ea que debentur regimen eiusdem ecclesie
in fidei moribus respiciunt. Dicamus
hic aliqua circa diffinitionem hanc concilii ge-
neralis. Et primo quod congregatio legitima au-
toritate facta dicitur regulariter a papa. sic
sonant decreta et decretales innuere. Exci-
piuntur tamen tres casus. vbi congregatio con-
cilii generalis fit legitime sine papa. Vnus
dum desit esse per mortem naturalem vel civilem
seu canonicam. que est depositio. Vel si ca-
dat in perpetuam maniam. Aut si ad eum capti-
uatum non pateat accessus. Alius dum suffi-
cienter requisit de conuocando concilio. renuit
contumaciter in principio ecclesie presertim si tagat
ipsum. Tertio si concilium postquam est a papa le-
gitime congregatum statuatur certum tempus et locus
per celebrandum generale concilio sicut infra tri-
ennium vel de decennio in decennium. etiam vbi
papa renueret. Nec refert in prioro secundo
casu per quem euocet concilium. dummodo congregetur
quoadmodum fuit per nihilominus expedit
decernere per futuro modum conuocatois sicut
in reformatione salubriter est auisatum. Tri-
nitas synodaliter iam esset diffinitum. Dica-
mus secundo iuxta probabile valde sententiam quod de
statu hierarchico ecclesie non sunt proprie nisi
duo status. Prelatorum maiorum videlicet quod suc-
cedunt apostolis. et sunt episcopi archiepiscopi. Et ita sur-
sum. Et minorum. quod successores sunt. lxxij.
discipulorum. Et dicuntur prelati scilicet ordinis di-

gnitatis vel honoris. quales sunt curati qui-
bus ex statu et ordinario iure. conueniunt
tres ac hierarchici. primarie. essentialiter et
immediate a christo. quod sunt purgare per correctio-
nem. Illiare per doctrinam et predicacionem. Per-
ficere per sacramentorum ministracionem. Fundat
hec sententia **Dar. xvij.** vbi postquam christus dixit
perat die ecclesie. subiunxit de quibus loquatur dicit
ait. **Quodcumque solueritis super terra etc.** **Costat**
autem quod non dicitur apostolis sed discipulis loquatur iux-
ta glosas doctorum in hoc loco. **Et Dar. x.**
et Lu. x. vbi fit sermo de missione. lxxij. di-
scipulorum. **Dar. xvi.** vbi christus petro dicit per
omnibus. **Quodcumque ligaueris.** Et iterum super
hanc petram edificabo ecclesiam meam. et porte
inferi non preua. aduersus eam. **Concordat**
Aug. Hiero. ysid. Beda. Magister vbi per
us. et expresse multum **Damasus papa.** **Ro-**
ampli inquit quod duos ordines inter discipu-
los domini esse cognouimus id est. christi. apostolorum et
lxxij. discipulorum. **Ubi iste processerit ignora-**
m. et quod ratione caret extirpare necesse est lo-
quitur contra coepiscopos. **Dicamus** tertio
naturam generalis concilii tale esse. vt nullus
fidelis qui audire voluerit. debeat excludi ab
audientia quatenus vel doceat vel doceat si-
cut legitur in principio concilii. **Distin-**
gui tamen solet de hinc in vocem in concilio.
Quidam hinc consultiua. Alii diffinitiuam.
Primi sunt quibus inest noticia talium que
tractant etiam versus ad mechanicas artes. Et
si queratur de modo reparatois ecclesiarum mater-
rialium esse poterit in lathomis vobis consulti-
ua. Sic in aurifabris et fabris. Sic dum
fit questio de philosophicis et moralibus
disciplinis vt sunt precepta decalogi. pnt se-
culares eruditi in phia legibus et moribus da-
re concilio. et aliqui salubri quod nonnulli pre-
latorum vel curatorum vel etiam theologorum versus
adeo. quod in generalibus conciliis contra Arium
tempore Athanasij fuerit interrogatus gentilis phi-
losophus de materia non dicitur pure morali. sed
quod tangebatur breuiter trinitatis eandem essentiam.
Letex de voce diffinitiuam quales eam habe-
ant non est dubium de episcopis et superioribus prelatibus
sicut iuxta predicta practicum sepe inueniunt
in prioribus conciliis. **Sed neque videtur ambi-**
guitas esse de minoribus prelatibus qui sunt cura-
tis hierarchie. Neque de illis qui ad hunc dupli-
cem prelatorum ordinem reducuntur. quibus non
ex priuilegio solo sed ex statu et ordinario
iure competit animarum cura. quoadmodum
sunt multi Abbates decani prepositi cum

similibus. Facit ad hoc determinatio sacre facultatis theologie parisiensis nuper edita contra temeritatem extollentium privilegia/ ros super curatos in predicamentis et confessionibus. ubi sic dicitur in duobus primis articulis. **D**ñi curati sunt in ecclesia minores prelati et hierarchie exprima institutio episcopi. quibus competit ex statu ius predicandi/ ius confessiones audiendi/ ius sacramenta ecclesiastica secundum exigentiam sui statum et parochianorum ministrandi/ ius sepulturas dandi/ ius insuper decimas et alia iura parochialia recipiendi. **S**cđs articulus quod ius predicandi et confessandi/ competit prelati et curatis principaliter et essentialiter et mendicantibus de parochiis et privilegio. quoniam sunt introducti. vel admissi ex concessione et beneplacito dominorum prelatorum. **D**icam postremo quod licet ea que statim dicta sunt personare videantur iuri dominorum obsequationi priorum conciliorum atque rationi. **N**ihilominus concilium potest certis de causis et ad tempus constituere voces diffinitivas in pluribus. vel paucioribus. et in alijs quod dicitur sint/ satis sicut ad illa que facta sunt et fieri possunt vario modo circa institutionem prelatorum ecclesiasticorum maiorum et minorum. que quandoque fiebant a toto populo et clero. quoniam a toto clero solus quoniam a solis canonicis ecclesie cathedralis. et nouissime crebris/ pro solis papa sicut plurimorum est iudicium.

Consideratio. XLII

Potestas ecclesiastica sicut et alia quilibet originatur a prima iusticia secundum quam iura omnia leges iurisdictiones atque dominia pulchra ordinis varietate fundantur. **D**escribit itaque iusticia quod est perpetua et constantis voluntas. ius suum unicuique tribuens. **N**ec autem descriptio competit principaliter iusticie diuine. in ordine ad suas creaturas. **D**eus nempe solus est qui voluntate perpetua constanti. dat unicuique rei quod suum est. suum inquam non ex debito rigoris. sed ex liberalissima et dignatissima donacione creatoris. **S**ic in quolibet re tantum est de iure. quantum de entitate. **H**ic enim res quelibet ius seu titulum id habendi quod habet ex dictamine rectissimo pre iusticie. **I**us vero sic describitur ius est potestas seu facultas propinqua conueniens alicui secundum dictamen prime iusticie. **P**orro dictamen hoc lex dicitur/ quod lex est regula conformitatis habens ad dictamen recte rationis. **D**ictamen vero recte rationis prime.

et iusticia conueniunt in deo synonymice. **P**orro inde dictum est in descriptioe iuris quod est facultas propinqua et. propter illa que in potentia obedientiali conuenire possunt cuilibet creature/ quod posse dicere possumus vel obedientiale vel logicale secundum quale non dicitur proprie res habere ius vel legem/ sicut non dicitur mus. quod dñati ius habeat ad beatitudinem eternam. **N**ec quod stella ius suum seu facultatem habeat in tanta luce quanta refulget in sole licet in potentia obedientiali creature vel absoluta dei possint hec omnia fieri. **C**onsequenter ab hac amplissima iuris et legis acceptioe. sicut videtur scriptura dum ait. **D**e sunt leges celi et terre et. et alibi pluries et apud boetium. **L**eges patri sidera cogis/ fit descensus restrictior. ad ea que creaturam rationalem respiciunt ut rationalis est. **F**it subinde distinctio de iusticia quod quedam est essentialis et primaria. quoniam descripta est. **A**ltera est participata seu derivata et attributiva dicta que sic describitur. **I**usticia est habitus vel tanquam habitus conformis diuine iusticie. eiusque imitatio per participacionem. quo habitu inclinatur habens eam. facere ius vel reddere. **I**ta quod ius est vel actus vel ius vel effectus vel titulus iusticie. **R**ursus de iusticia sic accepta participatiue dicitur mus quod quedam est iusticia originalis quedam regni celestis ut ibi. **P**rimum querite regnum dei et iusticia eius. **E**t hec duplex est quedam glorie. quedam gratie. **A**ltera item est iusticia legalis. alia ciuilis. **I**usticie vero ciuilibus alia distributiua alia commutatiua. **E**t ita de reliquis acceptioe iusticie specialibus. **I**usticia legalis est omnis virtus sicut caritas est tota lex christi. **P**orro iusticie distributiue contrariantur promouentes indigne et intrusiones in officijs reipublice et beneficijs ecclesie. **C**ommutatiue autem contrariantur contractus illiciti. usura et fraus in temporalibus. **S**imoniam et gremiam in spiritualibus de quibus non est hic dicendum per singula. **D**icam preterea tot esse legum varietates. quod modis iura variatur secundum dictamen participatiue iusticie. **P**ropterea sunt quedam leges proprie diuine quedam proprie naturales. quedam positivae vel humane. **Q**uoniam alique sunt canonicę vel ecclesiastice alie sunt ciuiles seu politice. **E**t quis pauce repiant leges. quin mixte sunt ex participatiue diuersarum. nihilominus denotatur lex a predominanti seu a principaliori quod in ea reperitur. **Q**uibus presuppositis dicitur/ alteri descriptioes

De origine Juris

huiusmodi legum. Et quoniam lex dicitur a ligando id est obligando vel a legendo id est dictando quod agendum sit. Conformatur ad hanc obligationem seu dictamen recte rationis describemus principales leges obligatorias. quod de consuetudinibus et promissis. et si que sint alie. facilius habebitur ex his cognitio.

Lex divina obligatoria est signum verum reuelatum creature rationali notificationum recte rationis diuine volentis teneri seu ligari illam creaturam ad aliquid agendum. vel non agendum pro consecutione felicitatis eterne. Dicitur hic et infra Signum notificationum / quoniam proprie nulla lex obligat liberum arbitrium si notificata non fuerit. Hoc autem signum triplex est quoddam mentale / quoddam vocale / quoddam scriptum / sicut est lex scripta / placita / indita / literal / vocalis / mentalis De mentali scribitur in psalmo Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Et ad Rhoma. in pulcre per totum. Et iterum in psal. Regem tuam in medio cordis mei.

Lex naturalis obligatoria describitur quod est signum naturaliter habitum. notificationum recte rationis diuine. volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari ad aliquid agendum vel non agendum. pro consecutione finis sui naturalis / qui est felicitas humana siue monastica siue iconomica siue politica. Dicitur autem signum pure naturaliter habitum. illud quod inditum est cuilibet homini. non impedito in vultu debito rationis. Impedit autem per corpus. per errores. per vitia multa.

Notificatur ex hac duplici descriptione. differentia et conuenientia diuine legis ad naturalem principalem et modo acquisitionis. et ex parte finis. Lex enim diuina de ratione sua habet primam ut acquisitionem reuelatorem. Deinde quod ordinat de primo et per se ad felicitatem eternam.

Lex vero naturalis etiam possit sic acquiri. et ordinari sicut patet in datione preceptorum decalogi. in vtraque lege veteri et noua. sed tamen non habet de ratione sua ut naturalis est. sed transit in diuinam. Lex canonica describitur quod est signum habitum per humanam traditionem notificationum recte rationis diuine. volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari. ad aliquid agendum vel non agendum principaliter pro consecutione felicitatis eterne. Per hanc ultimam clausulam conuenit lex canonica cum diuina. et differt a naturali. Et per primam ab vtraque sub sua ratione. que est ut habeat eius cognitio et robur per humanam traditionem magis quam per puram reuelationem. vel natura-

turali euidentiā. **L**ex civilis describitur quod est signum habitum per humanam traditionem positiuam volentem quod homo teneat seu liget aliquid agere. vel non agere pro consecutione finis sui naturalis qui est humana felicitas. vel monastica vel iconomica vel politica. **P**atet descriptio ex prioribus. **U**n diligentem attendendum est quod sicut in speculabilibus sunt primo principia naturaliter nota. Sunt secundo conclusiones euidenter ab illis principibus demonstrare. Sunt consequenter tertio conclusiones tantummodo probabiliter deducte ex predictis veritatibus circa quas est solus opinio. Tandem quarto sunt alie propositiones sic elongate a primis veritatibus quod non apparent quod ex illis sequantur vel repugnent. ut si astra sint paria vel imparia. Proportionabilitate suo modo dicendum est de veritatibus moralibus sub hac distinctione quadruplici. Et infra duplicem primum gradum accipitur ius pure diuinum si veritates sint certitudinaliter reuelate. vel ex reuelatis manifeste deducte. Si si cognoscantur per euidentiā. naturalē. accipitur ius proprie naturale. Circa tertium gradum et quartum. proportionabiliter sumitur ius canonicum et civile. addita legislatoris auctoritate. que facit ut propositio moralis aliunde solū probabilis vel imprænes legibus proprie diuinis vel naturalibus robur habeat. et vi obligationis / ad alterum finem vel supernaturalē. et sic lex canonica / vel naturalis. et sic lex civilis vel politica nominatur. Rememorandum est tamen id quod iam dictum reperitur. paucissimas inueniri leges que non se mutuo precipient. sed ratio distinguit eas secerant. **T**ranscendunt consequenter per sermonem de iusticia de iure. de lege. loquuntur de iurisdictione de dominio. et de policia. **J**urisdicatio describitur vel interpretatur quod est iuris dictio. id est potestas seu facultas exercendi ius. **U**el dicitur iurisdicatio quasi iuris dictio id est pronuntiatio seu promulgatio iuris. **D**ue iurisdictiones quadruplex est iuxta quadruplicem legem. Diuina. scilicet naturalis canonica civilis. **I**taque iurisdicatio diuina est potestas exequendi ius. quod pertinet alicui secundum legem proprie diuinam et hoc in altero vel tanquam in altero. **N**on enim proprie dicitur habere quod iurisdictiones in semetipsum nisi forte consideret tanquam alter sit / ut vellet aliqui de penitentia dicere. **P**roportionalis est descriptio triplex triplicis alterius iurisdictionis secundum triplicem legem. **D**ividitur autem quibus iurisdicatio in coerciuam que se-

fertur in inuitu. Et in directiuā seu regulatiuā z ordinatiuā qualis fuisse etiā in statu innocētie. z qualis est sapiētis ad insipientiores. z pfectioris ad impfectiores. vt in angelis etiā posuit dionisi⁹. **S**ub iungam⁹ de dominio. qd̄ ita describi pōt. **D**ominium est potestas p̄inqua assumēdi res alias vel vt alias in sui facultatem vel vsum licitū fm iura vel leges rōnabilr in stituras. **I**nuenit autē hoc mō dñiū sextuplex. **B**eatificū. originale. gratificū. euangelicū canonicū politicū. **B**eatificū est dñiū fm leges glorie. **O**riginale dñiū est fm leges originalis iusticie. **B**eatificū est dñiū fm leges grē gratificātis. **E**uangelicū est dñiū fm legē proprie euangelicā. **E**t ita dereliq̄s duobus suo mō. **P**rimū fundat in titulo glorie/ scdm̄ in titulo originalis iusticie. z ita dereliq̄s suo mō. **P**ossū⁹ autē cōtractius loqui de triplici dñiū quorū vnum fundat in titulo charitatis. gratificantis. **A**ltē in titulo alicui⁹ gratie sup̄natural solū gratis date nō gratificātis. **T**ertū in titulo doni alicui⁹ pure natural. sicut est electio vel naturalis successio ad aliquem principatū. **D**escribit autē dñiū qd̄ appellat a multis euangelicū p̄ appropationē quod est dñiū immediate a deo institutū. cōpatiēns secū ex equo q̄libet dños z inabdicabile seruata charitate se extēdēs ad oīa. **D**e h̄ d̄r **A**pl̄s q̄ nr̄a sunt oīa q̄ diligētibz deum oīa coopant in bonū / qm̄ ad titulū charitatis adijciūt oīa abūde ad fruendū vel vtdū q̄ in celis sunt z in terra in mari z in oībus abyssis. **D**escriberet⁹ for̄m̄ dñiū originalis iusticie q̄ est donū dei quo creatura rōnalis ius h̄z imēdiate a deo assumere alias res inferiores in sui vsum z cōseruatōem pluribus cōperēs ex equo. z inabdicabile seruata originali iusticia. seu integritate naturali. **H**oc mō habuit adā dñiū super volucres celiz pisces maris. **D**escriberetur p̄portionabilr dñiū libertatis create q̄ est facultas p̄inqua resultās ex liberā lissima cōdescēsiōe dei sedonātis ad agēdū vel nō agēdū cum anīa rōnali in p̄ductōe suozū actū elicitozū vel in eozū suspensionē ad finē conseq̄nde beatitudis ordinata. **P**orro qd̄ sit dñiū aliud fundatū in gratia sup̄naturali solū gratis data pōt apparere considerāti naturā grē ta

lis sicut dicit apl̄s. q̄ spūs p̄phetaz subiecti sunt eis. z fides informis facit miracula. **C**ontract⁹ tamē locuti sum⁹ in p̄ia consideratōe dum potestate eccl̄iasticā descripsim⁹ que dñiū eccl̄iasticū dici pōt. **P**reterea ciuile dñiū seu politicū est dñiū peccati occasiōe introductū. nō cōperens pluribz ex equo retinibilez abdicabile. seruata vel nō seruata charitate. fundatū in legibus ciuilibz politicis fm q̄s potest abdicari. vendēdo. donādo. negligendo. p̄mutādo. **U**n̄ z apud eccl̄iasticos inuenit tale dñiū suo mō. **N**ec fundat in charitate. nec in fide / qm̄ apud infidelēz iustos pctōres. iuste manet tale dñiū. **P**ostremo tandē habito sermone de iusticia. de iure. de lege. de iurisdictione de dñiū. loq̄mur aliqd̄ de policia describētes eam q̄ est cōtras ordinata ad finē aliq̄ p̄fectū. **E**st autē ordinatio vel ordo parū disparūq̄ rerū sua vnicuiq̄ tribuens dispositio. **C**ōuenit igit̄ proxius ordo cū iusticia quedat vnicuiq̄ qd̄ suū est. **P**ropterea diuine fuit enūciatū p̄ p̄phetā q̄ opus iusticie est pax. **C**ur ita? **P**lane qz nihil aliud est pax q̄ ordinis trāquillitas. **H**anc vero trāquillitatē ordinis facit iusticia. ius suū vnicuiq̄ tribuēs. q̄ in re dicitū est. **I**usticia z pax osculate sunt. **P**olicianū vero alia est celestis. de q̄ nihil ad p̄sens. **A**lia est humana duplex viatorum. **U**na que vulgato z appropato noīe dicit̄ eccl̄iastica. **A**ltera secularis. **S**ecularis at̄ diuidit̄ ab **A**ristotele politisante in tres. **Q**uaz primā vocat̄ regnū. scd̄az dicit̄ aristocratīā. **t**ertiaz noīat̄ vocabulo generali appropate policia. quā dicere possum⁹ ty mocratīā. **D**escribit̄ regnū qd̄ est policia sub vno bono. **U**el exp̄ssius q̄ est cōgregatio cōitatis p̄fecte sub vno fm leges suas bonas p̄re publica. **D**icit̄ autē vn̄ ille bon⁹. vel rex vel impator seu monarcha q̄ nō propriū p̄cipalr sed cōe bonū intendit in suo principatu. **D**escribit̄ aristocratīā q̄ est policia sub paucis bonis. vel exp̄ssius q̄ est cōgregatio cōitatis p̄fecte sub paucis bonū reipublice p̄ leges suas p̄cipalr intendētibz vt **S**enar⁹. **D**escribit̄ policia appropato noīe seu tymocratīā q̄ est policia sub pl̄imis bonis. **U**el exp̄ssius. q̄ est cōgregatio cōitatis p̄fecte sub pl̄imis vtilitatē reipublice p̄ leges suas p̄cipalr intendētibz. **D**icit̄ perfecta

De origine Juris

coitas ad differentiã iconomice cõuerfa
tõnis que sibi pfecte nõ sufficit. **D**icit fm
leges suas. quoniã in hoc attẽditur prin
cipatus dñantis. si fm leges suas inuenia
tur vltro regere policiã. aliena lege nõ ar
tatus. **U**mis idcirco policiã eccliaistica
siue domine synus. siue pauci. siue plures
boni. dicit proprie diuina. qz fm leges su
pnaturales debet qlibet regulatiõem acci
pere. **E**t ita pspiciũ est. qz tres iste policie
vniũtur in ecclia aliter qz in ciuili policiã
ppter dñe legis vnitatẽ. **P**erspiciũ est
consequẽter questionẽ hanc sapere blas
phemia z heresim pelagianã. si in ecclesia
stico regimine theologia pponi debeat al
teri scientie naturali vel huane. **N**on eniz
sumis hic ecclia pro templo materiali qd
edificare meli? sciz lathom? qz theologus
aut iurista. **N**ec de ecclia tãtũmodo debet
fieri sermo p solis puentibus z redditibz
z iurisdictionibz eccliaisticis. ad tpalitatẽ
et vitã hanc ciuile respiciẽtibz. qm esset
hoc pure gentili? sage. **I**ta tñ aniales etiã
de ecclia plerũqz cõcipiunt. put opibus z
verbis in sinuã extollentes vsqz in celuz.
si quis eps aut abbas laborauerit vt stent
menia z predia cũ suis iurisdictionibz z per
mittat ruere sub ditos p errorũ deuia in fi
de catholica z bonis moribz. **S**ic autem
posset secularis vn? expertus iconom?. in
dicari frequẽter vt illoz in eccliastico regi
mine/ qz theolo gus aut iurista. **C**õsidera
ri igit debet ecclia put instituta est a ppo
supra firmã petra fidei ad finẽ supnatura
le m. fm legẽ euangelicã. z sacre scripture
diuinit? reuelate/ fm quã debz regulari iu
diciũ de fidez moribz subditorũ. quoniã
rectũ est iudex sui z obliqui. **P**ro q fide
conseruãda si deberent in curia rhomana
constitui auditores causaz fidei in theos
logia pitissimi nec corrupti moribz. quas
causas oēs dicũt aliq ad sedẽ aplicã referẽ
das esse. licet hoc nimis generaliter intel
ligant. **A**tendat si hoc eque ratiõabiliter
fieret. sicut auditores causaz pphanarum
sunt ordinarie z collegialr instituti. **P**os
sum? cõformiter ad pdictã phi policiã tri
pliciter distinctã in naturali regimie. pol
iciã eccliaistica diuidere qz **A**lia est papal
Alia collegialis **A**lia synodalis seu cõcilij
general. papalis imitat regalẽ. **C**ollegia
lis dñoz cardinaliũ imitat aristocratiam
Synodalis generalis imitat policiã seu

tyrocratia. **U**el potius est pfecta policiã
que resultat ex omibz. **S**ũt ex aduerso
policie si taliter appellari merẽtur. q non
libero z tanqz paternali regimie ducũt. si
cut pcedentes. sed despoticoz seruili iugo
trabũtur. vel ex ppro demerito pmittente
deo q regnare facit ypocrita dicente **J**ob
ppter peccata popli. **U**el aliũde in isto eius
dem dei iudicio. **V**ocat aut eas **A**ristote.
primã **T**yrannidẽ. **A**lterã oligarciã. **T**er
tiam democratiã. **I**n tyrãnide pñdet vn?
propriũ tantũmõ bonũ inqrens volens
subditos impotẽtes. indoctos z diuisos
ab inuicẽ esse. **I**n oligarcia pñdet pauci
similis pñditõis sup alios. **I**n democracia
pñdet sibi ipsi multitudo neqz vbi que
rit vnusqz qz sua sunt. nõ q cõia. **L**o
gnoscer ex his studiosus lector. si possit i
eccliaistica policiã tale aliqd triplr z ppor
tionabiliter inueniri. **D**eniqz de polis
tijs mixtis nihil expssim? quoniã fere nul
la est q mixtionẽ excludat. sed a pdominã
ti talis vel talis nominat. **H**ec vero latius
explicata sunt in tractatu quodaz de vita
spirituali. **E**t in sermone illo. **D**edit ei pa
ter omnia in manus.

Epilog? premissorũ

Epilogan do dicim? qz a pria iusti
cia deriuat. **J**us generalr in om
nẽ creaturã specialr in creaturã ra
tionale et hoc fm multiplices leges. **S**e
cundũ pzie diuinã. fm pzie naturalẽ fm
canonicã. fm ciuile. **F**undat in picipata
iusticia imitatrix diuine. **D**ebinc iurisd
ictio qdruplex fm qdruplicẽ legem. p
pzie diuinã. pzie naturalẽ. canonicã z ci
uile. **E**t de qualibet harũ dupliciter ha
beri sermo p. **Q**uoniã alia est coerciua in
inuitũ. **A**lia doctrinalis. directiua vel ar
bitraria seu spontanea/ dici põt. **P**orro
fm leges z iurisdictiones fundantur dñia
Unũ glorie. **A**lterũ iusticie original. **A**l
ud gratie gratificatis. **A**liud euangelicũ
fm leges proprie diuinas. **A**liud euãgeli
cũ fm leges canonicas. **A**liud politicũ vel
ciuile. fm leges ciuilitè datas. **A**mpli?
vero fundant fm pdictã. diuerse policie.
Una regalis seu libera. **A**ltera seruilis et
despotica. **E**t vtraz diuidit in eccliaistica
z secularẽ. **S**ecularis libera z bona diuis
dit in **R**egnũ. in aristocratia z tyocratia
Seruilis z mala in tyrannidẽ. **I**n oligar

ciam et democratia. Ecclesiastica bona diu-
ditur portionabiliter in papam in cardinala-
tum in synodum. Valde vero re ipsa magis huic
aduerso triplici modo cognoscitur quod nomine.

Tandem sub ecclesiastica potestate continetur ap-
propriato nomine potestas ecclesiastica que potest di-
uidi quoniam vna est ordinis. Altera iurisdictio-
nis. Potestas ordinis duplex. vna super corpus
christi in consecratione. Altera super corpus
christi in sacrificio in sacrorum ministracione. Potestas iu-
risdictio duplex. Vna in foro exteriori.
Altera in interiori. Potestas in exteriori du-
plex vna coercionis seu correctionis secundum legem
proprie diuinam que est excoicatio. Altera secundum
leges positivas. canonicas seu civiles que iu-
risdictio seculari filis est. Rursus potestas
iurisdictio in foro interiori duplex est.
Vna clauis scientie et potestatis in absolutioe
seu remissione culpam. Altera in pene com-
mutatione per largitiones indulgentiarum. Po-
tremo tripliciter habet considerari potestas eccle-
siastica. Vno modo in se formaliter vel abso-
lute. Alio modo ut in hoc vel illo supposito
materiali seu subiectiue. Tertio modo vsuas
liter vel exercitatiue. Vnus vero quadruplex
est licitus et ratus. licitus et non ratus. Illicitus
et ratus. Illicitus et irritus. Ratus vero du-
pliciter. vel de iure. vel de facto.

¶ Finit tractatus magis ad inquisitionem ver-
ritatis que ad determinationem editi et pronuntiationis
Constitutionis. tunc generalis Concilii per parte
Cancellarii Parisiensis. Anno a natiuitate
domini. M. cccc. xxvii. die. vi. Februarii.

y Concordia quod

plenitudo potestatis ecclesiastice sit in summo po-
tifice. et in ecclesia. quibus non omnino similiter
et hoc sub triplici conclusioe. Cuius declaratio
per tractatum cuius titulus est de potestate ecclesi-
astica et de origine iuris et legum. Primum conclusio

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice complectitur in
se plenitudinem duplicem potestatis scilicet ordinis et iu-
risdictiois tam in foro interiori quam exteriori
que circa quolibet de ecclesia potest immediate et abs-
olute limitacione exerceri clauis non errare. Sed si
errat potest potest sola ecclesia synodaliter congregata.
error iudicialiter corrigi. et ne fiat ulterius
lex imponi. cui tenebitur habens habent potestatem et re-
uerentiam obedire sicut matri. et spoli christi. et sicut
regule a spiritu sancto directe. 2. conclusio.

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice sic proprie
sumpta. non potest esse de lege ordinata. nisi in
vnico summo pontifice formaliter et subie-

ctiue. Alioquin ecclesiasticum regimen non esset mo-
narchicum et habere posset multiplex caput ex
equo. quod apte est hereticum. Nec tamen plenitudo
potestatis papalis. sic intelligenda est immedia-
te super omnes christianos. quod prohibito possit ime-
diate iurisdictio in omnes per se vel alios extra
ordinarios passim exercere. sic ei preiudicatur
ordinariis. que ius habent immediatum. imo ime-
diatissimum super plebes eis commissas actus
hierarchicos exercendi. Extenditur igitur pleni-
tudo potestatis papae super omnes inferiores. solum dum
subest necessitas ex defectu ordinarioz infe-
riorum. Vel dum appetit euidens utilitas ecclesie
quoad modum dici potest de episcopis respectu ple-
banorum seu priorum sacerdotum. que potest sup-
plere defectum. Tertia conclusio. Plenitudo
potestatis ecclesiastice dum ponitur in ecclesia synodali-
ter congregata cum plenitudine executionis habent
potestatis. sit variatio vel equocatio de hoc quod est
esse in. quia non eodem modo est plenitudo potestatis
ecclesiastice in papa in ecclesia. Facendum est tamen quod
est vtrique et principali in ecclesia suo modo et
hoc quadruplici respectu. scilicet in deuiabilitate
ac indefectibilitate extensionis. regulacionis.
et generalis obligacionis. cui subiecti etiam
ipse papa tamquam imperatrici spoli regis summi. que
potest addere canones et diffinire etiam si fuerit
papa prius. Faciunt autoritates subsequen-
tes per tractatum scilicet conclusiois cum prius ter-
tia. Dicit et Bonaventura parte. vi. ca. v. sui
breuiloqui ex dicitur Aug. Sic igitur baptismus
potest esse extra ecclesiam. minus autem baptizate non nisi
intra ecclesiam reperitur. que supra petram fundata
est. que ligatur soluetur clauis accepit. Hec est
vna que tenet et possidet omnes sui sponsi et domini
potestatem per quam coniugale potestatem. etiam de ancillis
parere filios potest. Item stephanus papa sic scri-
bit Bualberto patriarche. Tu vero iterato ti-
bi scriptum. nolentes alicuius ecclesie privilegium infrin-
gere. igitur applica prerogatiua possumus de quilibet
ecclesia clericum ordinare. Notetur decreta cum su-
is glossis. Quod si papalis potestas extendatur ad omnes
immediate. supple in casu necessitatis vel cui
datis utilitatis. non tamen vult alicuius ecclesie privile-
gium infringere. supple quia necitavellid.

¶ Prohemium quod

expedit inquire de ecclesiastica potestate.

In prima consideracione describitur potestas eccle-
siastica per eam quadruplicem. In secunda di-
stinguitur potestas ecclesiastica. multis modis et omnino
dicitur quod potestas ordinis est equalis in omnibus sacerdoti-
bus. quo ad consecrationem corporis christi.

Sermo pro viagio

In tertia ostendit q̄ potestas ordinis non est simpliciter equalis in omnibus sacerdotibus et episcopis.

In quarta ostendit quid sit potestas iurisdictionis in foro exteriori.

In quinta ostendit quid sit potestas iurisdictionis in foro interiori/et de duplici subiectione.

In sexta ponit quadruplex distinctio utilis et necessaria p̄ intellectu sequentiū.

In septima quid dicendum sit de ecclesiastica potestate dum consideratur formaliter et absolute.

In octava quid dicendum sit de ecclesiastica potestate put̄ consideratur respectiue et quodammodo materialr seu subiectiue.

In nona quid dicendum sit de ecclesiastica potestate dum consideratur quo ad usum vel exercitiū. et illic fundat̄ supra plena plenitudo ecclesiastice potestatis.

In decima ostenditur q̄ in papa est plenitudo ecclesiastice potestatis et describitur.

In undecima ostendit qualiter plenitudo ecclesiastice potestatis sit in ecclesia vel generali concilio.

In duodecimo ostenditur de plenitudine potestatis papalis p̄ respectū ad bona ecclesiasticorum atq̄ laicorum.

In tertiadecima fundatur omnis potestas a p̄ia iusticiarum et m̄ris mēbris.

Et sit epilogus premissorum.

Sermo factus per

eundē. xxi. die Julij Anno dñi M. cccc. xv super processioibus faciēdis pro viagio Regis Rhomanorum ad petrum de luna.

In quo ponuntur. xij. conclusiones seu regulę practice in sacro generali Constantien. Concilio.

Dosperet iter faciet nobis deus salutariū nostrorū. Ita loquit̄ propheta in psal. lxxij. cuius initiū est. Exurgat deus et dissipent̄ inimici ei. etc.

Fiat ita q̄sum⁹/psperū iter. faciat nobis deus salutariū nostrorū. Auxiliāte te beatissima virgine. In qua est omnis gratia vite veritatis. quā implorem⁹ et salutem⁹ dicentes. Ave Maria Prosperū iter faciat nobis deus salutariū nostrorū. Ita si

eri credimus et speram⁹. O domine de⁹ salutariū nostrorū. Nec mirandū si speram⁹ et credimus qm̄ te donāte assumus. Ecce ordinatōni sanctissime nup̄ facte quaz inspirasti. fit conuētus iste celeberrim⁹ et deuotus ad orandū et deprecandū faciem tuam plenā gratiaz et dicendū. Dñe saluuz fac regē. Iterq̄ suū in salutis tue psperita te dispone. Sed q̄re nobis prosperū iter fieri petim⁹ viri patres et fratres Reuerendissimi sapiētes illustres atq̄ doctissimi. et in oim virtutū decore p̄clari. Nobis inq̄ prosperū iter quo pacto fieri petim⁹. etiā qui loco manem⁹/nec moueri quoq̄ extra disponimus. Sed p̄fecto videmur iter agere. dū facit iter nobis hoc est ad utilitatē nostrā/ad obsequiū nostrū. ad vniuersalem ecclie pacē. Serenissim⁹ rhomanorū rex/ptector eiusdē ecclie fidelissim⁹. Prosperū sit iter suū/suppliciter et salubriter implorem⁹. quoniā in prosperitate sua salus nostra reponit̄. Ita enī prosperū facies iter nobis. O deus salutariū nostrorū si pedes eiusdē regis nostri in viā pacis direxeris. si cōcesseris eum redire cū ecclia tōne portantē verberes vniōnis p̄fecte manipulos. Sic enī fas habebit ex sentētia dicere cū Abrae seruo. q̄ prosperū feceris iter suū/q̄ preterea fueris secū in omnibus ad que p̄xit. Ambulet igit̄ ipse rex via regia/per arma iusticie. a dextris et a sinistris te duceat te comite. qui es via veritas et vita te dicente ad eum. Intellectū tibi dabo et instruam te in via hac qua gradiēris. firmiter sup̄ te oculos meos. Pades deus angelis tuis vt custodiāt eum in omnibus vijs suis portēt eum in manibus tue protectionis. vt non offendat ad lapidem cui iussibet obstaculi. vel obduratōnis partē aduerse. pedem suū zelum suum. Sic enī prosperet iter facies. nedum sibi sed nobis et hoc ad utilitatem nostrā tu deus salutariū nostrorū. Potuerat sermo noster prolixius extendi. qui deuotas pro regis itinere prospero fundendas. oratōnes cōmonefaceret atq̄ suaderet. Sed inspicio vestram deuotōnis ardorem. qui vt continetur vel in maiorem desideriorū flammam erumpat. non eget flatu verborum meorum eriguo. per se enim satis in meditatione vestra exardescit ignis. piorum sanctorumq̄ desideriorum. vt iugiter leuatis sursum cordibus/ vt trahatis et imo

ciam et democratia. Ecclesiastica bona diu-
ditur portionabiliter in papam in cardinala-
tum in synodum. Valde vero re ipsa magis huic
aduerso triplici modo cognoscitur quod nomine.

Tandem sub ecclesiastica policia continentur ap-
propriato nomine potestas ecclesiastica que primo di-
uiditur quoniam vna est ordinis. Altera iurisdic-
tionis. Potestas ordinis duplex. vna super corpus
christi in consecratione. Altera super corpus
christi in sacramento. Altera iurisdic-
tionis duplex. Vna in foro exteriori.
Altera in interiori. Potestas in exteriori du-
plex vna coercionis seu correctionis secundum legem
proprie diuinam que est excoicatio. Altera secundum
leges positiuas. canonicas seu ciuiles que iu-
risdictionis seculari similis est. Rursus potestas
iurisdictionis in foro interiori duplex est.
Vna clauis scientie et potestatis in absolutioe
seu remissione culpam. Altera in pene com-
mutatione per largitiones indulgentiarum. Po-
tremo tripliciter habet considerari potestas eccle-
siastica. Vno modo in se formaliter vel abso-
lute. Alio modo ut in hoc vel illo supposito
materiali seu subiectiue. Tertio modo vsuas
liter vel exercitatiue. Vnus vero quadruplex
est licitus et ratus. licitus et non ratus. Illicitus
et ratus. Illicitus et irritus. Ratus vero du-
pliciter. vel de iure. vel de facto.

¶ Finit tractatus magis ad inquisitionem ver-
ritatis que ad determinationem editi et pronuntiationis
Constitutionis generalis Concilii per parte
Cancellarii Parisiensis. Anno a natiuitate
domini. M. cccc. lxxv. die. vi. Februarii.

y Concordia quod

plenitudo potestatis ecclesiastice sit in summo po-
tifice. et in ecclesia. quibus non omnino similiter
et hoc sub triplici conclusione. Cuius declaratio
per tractatum cuius titulus est de potestate ecclesi-
astica et de origine iuris et legum. Prima conclusio

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice complectitur in
se plenitudinem duplicem potestatis scilicet ordinis et iu-
risdictionis tam in foro interiori quam exteriori
que circa quolibet de ecclesia potest immediate et abs-
olute limitatioe exerceri clauis non errate. Sed si
errat potest potest ecclesia synodaliter congregata.
error iudicialiter corrigi. et ne fiat ulterius
lex imponi. cui tenebitur habens homini potestatem re-
uerentem obedire sicut matri. et spoli christi. et sicut
regule a spiritu sancto directe. 2. conclusio.

¶ Plenitudo potestatis ecclesiastice sic proprie
sumpta. non potest esse de lege ordinata. nisi in
vnico summo pontifice formaliter et subie-

ctiue. Alioquin ecclesiasticum regimen non esset mo-
narchicum et habere posset multiplex caput ex
equo. quod apte est hereticum. Nec tamen plenitudo
potestatis papalis. sic intelligenda est immedia-
te super omnes christianos. quod prohibito possit ime-
diate iurisdictionis in omnes per se vel alios extra
ordinarios passim exercere. sic ei preiudicatur
ordinariis. que ius habent immediatum. imo ime-
diatissimum super plebes eis commissas actus
hierarchicos exercendi. Extenditur igitur pleni-
tudo potestatis papae super omnes inferiores. solum dum
subest necessitas ex defectu ordinario inferiorum.
¶ Vel dum appetit euidentem utilitatem ecclesie
quoad modum dici potest de episcopis respectu ple-
banorum seu priorum sacerdotum. que potest sup-
plere defectum. Tertia conclusio. Plenitudo
potestatis ecclesiastice dum ponitur in ecclesia synodali-
ter congregata cum plenitudine executionis homini
potestatis. sit variatio vel equuocatio de his que est
et in. quod non eodem modo est plenitudo potestatis
ecclesiastice in papa in ecclesia. Facendum est tamen quod
est vtrique et principali in ecclesia suo modo et
hoc quadruplici respectu. scilicet in deuiabilitate
ac indefectibilitate extensionis. regulatiouis.
et generalis obligationis. cui subiacet etiam
ipse papa tamquam imperatrici spoli regis summi. que
potest addere canones et diffinire etiam si fuerit
papa prius. Faciunt autoritates subsequen-
tes per tractatum scilicet conclusionis cum prius ter-
tia. Dicit et Bonanventura parte. vi. ca. v. sui
breuiloqui ex dictis Aug. Sic igitur baptismus
potest esse extra ecclesiam. minus autem baptizari non nisi
intra ecclesiam reperit. que supra petram fundata
est. que ligatur soluetur clauis accepit. Hec est
vna que tenet et possidet omnes sui sponsi et domini
potestatem per quam coniugale potestatem. etiam de ancillis
parere filios potest. Item stephanus papa sic scri-
bit Bualbro patriarche. Tu vero iterato tibi
scilicet scriptum. nolentes alicuius ecclesie privilegium infrin-
gere. igitur applica prerogatiua possumus de quilibet
ecclesia clericum ordinare. Notetur decreta cum su-
is glossis. Quod si papalis potestas extendatur ad omnes
immediate. supple in casu necessitatis vel cui
datis utilitatis. non tamen vult alicuius ecclesie privile-
gium infringere. supple quod necitavellid.

¶ Prohemium quod

expedit inquirere de ecclesiastica potestate.

In prima consideratione describitur potestas eccle-
siastica per eam quadruplicem. In secunda di-
stinguitur potestas ecclesiastica. multis modis et omnino
dicitur quod potestas ordinis est equalis in omnibus sacerdoti-
bus. quo ad consecrationem corporis christi.